

978672730001

● ІМ'Я УКРАЇНИ

Патріарх Філарет мав у КДБ псевдо «Антонов», але ніколи не доносив на побратимів у хресті

Історія Людини-легенди — на с. 2

Святійший Патріарх Філарет. Таким ми його запам'ятаємо.

● МУЗИЧНА ХВИЛЯ

Найпершою у космосі пролунала пісня «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...»

І заспівав її перший український космонавт в історії Павло Попович

Вражаючі факти — на с. 12, 9

● ГЕРОЇ НАШОГО ЧАСУ

«Ми прийняли свою смерть, тому що варіантів, по суті, не було»

Військовий анестезіолог Олександр Демченко навесні 2022 року добровільно полетів на оточену росіянами «Азовсталь» у Маріуполі, хоча знав, що це може бути дорога в один кінець

Анастасія МОСОРКО, lifepravda.com.ua

Фотоколаж: volyn.com.ua / chatgpt.com.

Військовий лікар-анестезіолог Олександр Демченко не раз дивився смерті в очі й знову повернувся, щоб рятувати інших.

Не вагаючись, полетів туди, де важкопораненим доводилося робити анестезію зі штучною вентиляцією легень і подачею кисню не в операційній, а під землею, в холоді й сирості, де слово «стерильність» звучить майже як жарг.

У нього не виникало думок здатися, коли ме-

Коли медикаменти на «Азовсталі» закінчувалися, ампутації кінцівок доводилося виконувати тільки під регіональною анестезією.

дикаменти на «Азовсталі» закінчувалися, і ампутації кінцівок доводилося виконувати тільки під місцевою анестезією, хоча в нормальних умовах — це табу...

Він пройшов російський полон та сумнозвісну Оленівку — і після обміну знову повернувся в медицину.

Подробиці — на с. 3

● НАДЗВИЧАЙНИЙ ВИПАДОК

Жінка кинулася у вогонь, аби врятувати своїх ШІСТЬОХ дітей

93% її тіла було обпечено. Але Еммі Шолс вдалося врятувати всіх

Ліна ВОГОНЬ

Коли вже винесла у безпечне місце п'ятьох, побачила, що не вистає наймолодшої... Однорічної доньки. Вона лежить у ліжечку в спальні батьків.

Діти благали її не повертатися. Казали, що це занадто небезпечно. Вона нічого не відповіла. Просто повернулася у вогонь...

Фотоколаж: volyn.com.ua / chatgpt.com.

«Я несу свої шрами з гордістю» — так назвала книгу про порятунок своєї малечі Емма Шолс, історію якої називають дивом.

Зворушлива розповідь — на с. 6

НЕ ЦІК

Таку наклейку змушені чіпляти військові, щоб цивільні не напали на авто

Шокуючі роздуми — на с. 2

● НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМИХ

Фото: fides.com.

«Хід королевою» батьків Полгар вийшов геніальним — і перетворився на «хід трьома королевами».

Світ шахів змінило... кохання угорця й українки

«Уже на першому побаченні Ласло почав розповідати мені... які геніальні у нас будуть діти», — згадує Клара Полгар (дівоче прізвище — Альтбергер), уродженка селища Вилкоп Виноградівського району Закарпатської області, яка разом із чоловіком подарувала світу трьох доньок — видатних шахісток з Угорщини

Петро ПАС

У 1960-х роках угорський педагог єврейського походження Ласло Полгар із Будапешта висунув ідею, яка звучала як божевілья: геніями не народжуються — ними стають. І він не просто говорив про це. Він вирішив довести це власним життям. Ласло писав листи дівчатам по всій Східній Європі з дивною пропозицією: створити сім'ю і виростити генія

через системне виховання з раннього дитинства: «Терміново шукаю жінку, яка готова народити від мене дітей для експерименту».

Більшість не відповіли. Дехто вважав його диваком. Але одна відповіла: Клара Альтбергер, українська вчителька з угорським і єврейським корінням із селища Вилкоп Виноградівського району Закарпатської області. Її відповідь була короткою: «Коли починаємо?»

Як виховати чемпіонів — на с. 8

● НЕСПОДІВАНИЙ ПОВОРОТ

Фото: focus.ua.

Мама двох дітей Світлана вважає, що народжувати за гроші — це абсолютно нормальна практика.

Щоб заробити на квартиру, стала... сурогатною матір'ю

«Чоловік не може заробити більше»

Про незвичайний бізнес — на с. 7

Митрополит ЕПІФАНІЙ, 47 років, предстоятель ПЦУ, про Патріарха Філарета:

«Сьогодні глибокий сум і жалю у моєму серці... Філарет – людина-епоха, чиє ім'я назавжди закарбується в літописі боротьби за духовну незалежність України».

Патріарх Філарет навіть під дулом пістолета не зрадив своїх принципів. КДБ його змушувало порушити тайну сповіді й передавати інформацію спецслужбам. «Я сказав: ні, священник повинен зберігати таємницю сповіді. Тоді він [співробітник КДБ] виймає пістолет, кладе на стіл і каже: ми можемо вас розстріляти. Я йому на це сказав: можете розстріляти мене,

але для мене не має значення, померу я зараз, ви мене розстріляєте, чи доживу до глибокої старості, а виконувати ці ваші умови не буду». У січні 2014 року патріарх Філарет відмовився отримувати з рук Віктора Януковича орден «За заслуги» I ступеня, заявивши, що не може прийняти нагороду від влади, яка веде до кровопролиття.

ТОЧКА ЗОРУ

Дожилися: щоб цивільні не напали, військові змушені чіпляти на авто наклейку «Не ТЦК».

«НЕ ТЦК»

або Суспільство, де військові відчують себе чужими

Володимир БАГНЕНКО, психолог у шпиталі, блогер

Іхав додому з мого госпіталю, де працюю з військовими і на житомирській трасі зустрів таку наліпку.

«Не ТЦК».

Я чув про такі наліпки раніше. Але вчора побачив вперше. Сфотографував. І це мене дуже зачепило.

Ми живемо в суспільстві, де військові зберегли взагалі існування цього суспільства. Після 24.02.22 я думаю саме так.

Але військові мають виправдовуватись за свою присутність.

Тобто, в своєму фронтальному житті їм все зрозуміло. Але коли вони приїжджають у цивільний світ – то мають одразу маркувати себе, щоб їх не ненавиділи.

Так, знаю, зараз «набіжать» ті, хто будуть розказувати про «безпредел» ТЦК. Я не хочу торкатись цього. Конкретно у мене були чотири зустрічі з ТЦК і всі були ввічливі й спокійні. Тема поста не про це. А про відторгнення військових.

Мене непокоїть в цій ситуації інше: чому військові мають виправдовуватись? Чому вони не відчують себе спокійно в цивільному світі?

В якийсь момент ми звернули не туди, якщо цивільний світ цивільного суспільства, який, по суті, завдяки військовим існує – цей цивільний світ відторгає військових. Так не має бути.

Я консультую військових дуже багато. І чую часто про те, що «мені не «ок» у суспільстві» і «Мені простіше ізолюватись».

Бо в нашому мирному житті військові відчують себе чужими.

Я проводжу навчання, де ми на практиці обговорюємо, як взаємодіяти військовим і цивільним. Які зміни стаються з людиною після зони бойових дій (симптоми ПТСР – посттравматичного стресового розладу), що таке лЧМТ (легка черепно-мозкова травма), як формується психотравма, чому саме приймаюче суспільство важливе для зменшення симптомів ПТСР, і як будувати безпечний контакт із військовими.

Але так багато військових не відчують себе тут своїми. І перша тільки зростає.

Проблема фундаментальна, а ця наліпка – це тільки маркер.

Суспільство відіграє ключову роль у відновленні військових після бойових дій, оскільки воно впливає на рівень довіри, сенсу служби, доступ до психіки, соціальну ідентичність та довгострокову психологічну стабільність. Підтримує соціальне середовище зменшує ризик суїцидальних думок, залежностей і соціальної ізоляції серед ветеранів. Суспільство фактично стає фактором терапевтичного впливу, який доповнює професійну психологічну допомогу і підсилює її ефективність.

Суспільство не приймає військових, але саме завдяки військовим це суспільство досі існує.

Це оксюморон для мене.

І я не хочу звикати до цього.

Я вважаю, ми, цивільні, маємо робити все, щоб цього не було. Вчитися взаємодіяти і підтримувати кожного, хто віддав найцінніше для служби країні. Бо, завдяки військовим ЗСУ, наше суспільство досі може жити далі.

ІМ'Я УКРАЇНИ

Патріарх Філарет визнав, що мав у КДБ псевдо «Антонов», але не доносив на побратимів

І ніколи не порушував таємницю церковної сповіді, хоч його змушували до цього, аби передавати інформацію спецслужбам

Тетяна АСАДЧЕВА, «Вечірній Київ»

20 березня 2026 року завершився земний шлях Почесного Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета (1929–2026), який впродовж понад семи десятиліть служіння залишався одним із найпопулярніших і найвпливовіших духовних лідерів України.

ДО ВАШОЇ УВАГИ НАЙЦІКАВІШІ ФАКТИ ПРО ЛЮДИНУ, ЯКА ЗМІНИЛА ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ:

1. Почесний Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет (у миру – Михайло Антонович Денисенко) народився 23 січня 1929 року в селі Благодатне Амвросіївського району на Донеччині, в родині шахтаря. Окрім найстаршого Михайла, у родині ще зростало троє синів: Микола, Іван і Володимир.

2. У численних своїх інтерв'ю, владика Філарет завжди наголошував, що Донбас є українською землею. Він говорив: «Донецька земля – українська. Якщо ви хочете дізнатися про Донбас, потрібно проїхатися не містами чи шахтами, а селами – і ви почуєте українську мову».

У дитинстві маленького Михайлика до церкви водила бабуся, але радянська школа наклала на нього «печатку невір'я». Переломним моментом стала війна: у 1943 році загинув його батько. Саме тоді, у 14 років, майбутній Патріарх поставив собі питання про існування душі й дійшов власного висновку:

«Коли почалась війна, і батько загинув на фронті під Запоріжжям, у мене виникло питання: існує батько чи він перетворився у небуття? ... Якщо батька не існує, а я люблю його, то що – я люблю пусте місце? Чи можна любити пусте, неіснуюче? Ні! Ось так у 14 років я дійшов висновку: батько існує, тому що у його люблю».

За словами Філарета, ця рання втрата залишила незгладимий слід у його житті й стала одним із чинників, що визначили його шлях до духовного служіння.

Також відомо, що мати, Меланія, прожила довге життя – 95 років, ставши для сина прикладом витривалості та внутрішньої сили. Саме поєднання болю втрати й материнської підтримки сформувало його глибоку віру та прагнення

Його життя – від шахтарського Донбасу до духовного лідерства, від анафемі з боку російської церкви до визнання Вселенським престолом – стало символом боротьби за незалежність, віри в перемогу та незламності духу.

присвятити себе Церкві.

3. У 1950 році, навчаючись у Московській духовній академії, Михайло Денисенко прийняв чернечий постриг і отримав ім'я Філарет. За його спогадами, після першого курсу він стояв перед вибором: обрати шлях одруженого священника чи монастир. Усвідомлюючи небезпеку арештів і обмеження свободи, він вирішив обрати чернечий шлях.

«Правда з нами. А там, де правда, там Бог. А де Бог – там перемога.»

Навчання в академії він називав найкращим періодом життя: три роки жив у монастирі, не виходячи за його стіни, повністю відданий служінню й слухняності. Листи дозволялося писати лише матері – двічі на рік. Саме ця сувора школа сформувала його внутрішню свободу, спокій і духовну силу.

4. Філарет (Денисенко) став одним із наймолодших архієреїв свого часу: у 39 років він уже мав титул митрополита Київського і Галицького. Завдяки блискучій освіті та дипломатичному хисту, він швидко здобув авторитет у церковній ієрархії. Очолював місії в Австрії, а також керував Київською духовною семінарією, поєднуючи духовну мудрість із здібностями керівника.

5. Патріарх Філарет став одним із перших архієреїв, хто публічно визнав факт співпраці церковних діячів із радянськими спецслужбами. Він відверто говорив, що у ті часи призначення ані архієреїв, ані священників було неможливим без узгодження з КДБ.

Сам мав агентурне псевдо «Антонов», однак наголошував: його участь обмежувалася погодженням кадрових рішень. Він принципово не доносив

на побратимів і ніколи не порушував таємницю сповіді, хоч його змушували до цього, аби передавати інформацію спецслужбам.

6. У 1990 році, після смерті патріарха Московського Пімена (Ізвєкова), Філарет тимчасово виконував обов'язки глави російської православної церкви й мав реальні шанси стати її очільником.

Він згадував: «Я міг очолити рпц, бо, по-перше, був місцєблюстителем, по-друге, мав підтримку з боку Ради у справах релігій, а вона керувалась Президією ЦК. Вони робили ставку на мене, але я пішов на один крок: підписав звернення до Михайла Горбачова разом із членами Синоду, щоб усунули голову Ради у справах релігій... (Костянтина Харчева. – Ред.)».

Цей крок став переломним: Костянтин Харчев, який підтримував його кандидатуру, сприйняв це як зраду. Філарет пояснив, що діяв із принципів міркувань – захищав церковні канони від втручання держави. Водночас альтернативним кандидатом від КДБ був митрополит алексій (рідігер), який і випередив його на виборах, ставши у 1990-му році московським патріархом.

7. Після проголошення Незалежності України у 1991 році Філарет став ініціатором повного відокремлення української церкви від Москви. Його позиція спричинила жорсткий конфлікт із російською православною церквою, яка створила в Україні підконтрольну собі структуру – Українську православну церкву московського патріархату.

«Після проголошення незалежності я розумів, що Україна повинна мати свою незалежну церкву. Тоді мене і позбавили єпископського сану... Лежав у лікарні й роздумував, що робити у цьому безвихідному становищі. І тільки-но я вирішив об'єднатися з автокефальною церквою, як мені подзвонили

з Адміністрації президента Кравчука з тією ж пропозицією. Я і в цьому побачив голос Божий», – згадував священнослужитель.

Так була створена Українська православна церква Київського патріархату – спершу маленька і непомітна спільнота, що за чверть століття перетворилася на найбільшу церкву України.

Філарет наголошував: хоч парафій у Київського патріархату менше, ніж у московського, віруючих у ньому – удвічі більше. Для нього це стало підтвердженням: шлях незалежної української церкви був і залишається правильним.

9. Упродовж десятиліть Патріарх Філарет послідовно відстоював незалежність української церкви та держави. Його позиція була жорсткою й безкомпромісною: він відкрито говорив про небезпеку впливу москви, про роль церкви у формуванні національної свідомості та про духовну силу українського народу.

Особливо у часи війни він наголошував, що перемога України неминуча, адже вона ґрунтується на правді та вірі: «Правда з нами. А там, де правда, там Бог. А де Бог – там перемога».

10. Попри політичну прогресивність у питанні незалежності України, у сфері моралі Патріарх Філарет завжди залишався суворим консерватором. Він відкрито виступав проти абортів, вбачаючи в них загрозу існуванню нації та духовному здоров'ю суспільства. Для нього кожне ненароджене життя було втраченою частиною майбутнього України.

Хоча, за чутками, у Філарета нібито була неофіційна дружина і навіть троє дітей. Євгенія Петрівна Родіонова – дочка його квартирної хазяйки, в якій він, будучи семінаристом, винаймав кут під час навчання в Одесі. Про це, зокрема, пише релігійзнавиця та журналістка Соня Кошкіна.

Не менш категорично патріарх Філарет висловлювався щодо легалізації одностатевих шлюбів, називаючи їх гріхом і відхиленням від Божого закону. На його переконання, суспільство, яке нехтує моральними принципами, ризикує втратити духовну основу й силу.

Патріарх Філарет наголошував: моральні засади є не менш важливими, ніж політична свобода. Саме на їхньому дотриманні тримається духовна стійкість народу та майбутнє держави.

Його слова стали підсумком усіх переконань: «Добро непереможне, тому що непереможний Бог. Зло може здобути тимчасову перемогу, але кінцева перемога належить доброму».

У 1918 році на тілі Піо з'явилися видимі рани в тих місцях, де був розп'ятий Ісус. Ці рани кровоточили протягом 50 років і мали приємний аромат квітів.

Вважається, що Падре Піо мав здатність перебувати у двох місцях одночасно, з'являючись людям у різних куточках світу для допомоги чи розради. Він мав надзвичайний дар знати при-

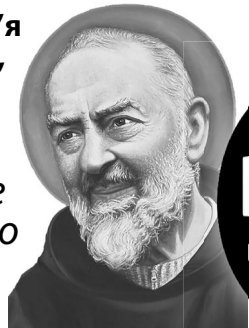
ховані гріхи та стан душі людей, які приходили до нього на сповідь.

Папа Іван Павло II проголосив його святом 16 червня 2002 року. Його мощі зберігаються в монастирі Сан-Джованні-Ротондо в Італії, куди щороку прибуває близько 8 мільйонів прочан. Сьогодні до Падре Піо звертаються з молитвами у безнадійних ситуаціях та за заступництвом у зціленні.

Падре Піо (справжнє ім'я – Франческо Форджоне, 1887–1968) – італійський католицький святий, монах-капуцин:

«Пам'ятай: ти не виграєш битви, якщо не молитимешся. Вибір завжди за тобою».

”

● ГЕРОЇ НАШОГО ЧАСУ

«Мені було важливо самому перед собою залишитися людиною», – каже про місяці, проведені в російському полоні після «Азовсталі», військовий лікар-анестезіолог Олександр Демченко.

«Ти дивишся і думаєш: так не може бути. Це ж як у кіно. Але це не кіно.»

Фотоколаж: volyn.com.ua.

«Ми прийняли свою смерть, тому що варіантів, по суті, не було»

Закінчення.
Початок – на с.1

Анастасія МОСОРКО,
lifepravda.com.ua

«МИ РОЗУМІЛИ,
ЩО ШЛЯХ НА «АЗОВСТАЛЬ»
МОЖЕ БУТИ ДОРОГОЮ
В ОДИН КІНЕЦЬ»

Олександр Демченко – один із героїв, хто добровільно погодився летіти в Маріуполь, коли той був оточений росіянами.

«Сформували команду: два анестезіологи, два хірурги, медсестра – і дали зрозуміти, що завдання нестандартне. Я тоді ще не до кінця усвідомлював, куди саме ми їдемо і що нас там чекає», – згадує чоловік.

Вийжджали вночі. На аеродромі вже стояв Мі-8. За словами Олександра, було очевидно, що летітимуть далеко і що це може бути дорога в один кінець, але це не проговорювалося: «У таких ситуаціях ніхто не сідає і не починає обговорювати. Просто робиш свою роботу».

Політ тривав майже дві години. Летіли на гранично малих висотах, обходячи все, що могли обійти. Уже ближче до світанку з'явилося море.

«Ми сіли в районі морпорту Маріуполя. Поки відбувалося розвантаження, почався мінометний обстріл. Вертоліт працював фактично як маятник: сів, розгрузився, завантажив поранених, злетів», – згадує медик.

Вже згодом Олександр дізнався, що борт, на якому вони прилетіли, на зворотному шляху був збитий.

Після морпорту медики отримали команду заходити на завод по воді – це був єдиний можливий варіант дістатися «Азовсталі», бо берег уже контролював ворог. Медикаменти, інструменти, боекомплект і провізію перевантажили в човен і вийшли в море.

Коли медики дісталися берега, почався масований авіаналіт. Літаки заходили на надзвук, скидали бомби: «У якийсь момент мозок просто відмовляється вірити, що це відбувається насправді. Ти дивишся і думаєш: так не може бути. Це ж як у кіно. Але це не кіно. Це відбувається тут і зараз...».

«ПРИ АМПУТАЦІЇ
КІНЦІВОК ДОВЕЛОСЯ
ПЕРЕХОДИТИ НА МІСЦЕВУ
АНЕСТЕЗІЮ»

Вже на заводі стало зрозуміло, що ця історія не скінчиться швидко. Поранених було дуже багато, медперсоналу – мало, простору – мінімум.

«Спочатку працювала одна операційна. Та дуже швидко стало ясно, що цього недостатньо. Вирішили працювати у вентиляційній шахті, бо інших варіантів не було. Там був закритий простір і хоча б мінімальна можливість організувати роботу. Було холодно і сиро. Але хлопці провели електроживлення, були генератори. І це вирішувало дуже багато», – розповідає Олександр.

За його словами, там була повноцінна загальна анестезія з подачею кисню, хоч і через портативний концентратор.

«Усе це робилося не в операційній. Це робилося під землею. У холоді й у сирості. Слово «стерильність» у таких умовах звучить дуже умовно», – говорить медик.

Поранених ставало все більше. Післяопераційної як окремого простору не існувало – натомість було одне місце, куди зносили всіх «свіжих», щоб легше було моніторити стан: «Ти просто ходиш між ними і дивишся: цей дихає, у цього тиск падає, у цього проблеми з сатурацією».

З часом медикаменти почали закінчуватися. Оскільки скінчилися препарати для внутрішньовенної анестезії і була знищена дихальна апаратура, при ампутації кінцівок довелося переходити на місцеву анестезію: «У нормальних умовах – це табу. Але в тих умовах інших варіантів просто не було. Втім, хочу наголосити, що ніхто нікому нічого по живому не робив. Навіть перев'язки – усе було під знеболенням. Це принципово».

«ТІ, КОМУ ТОДІ ПЕРЕЛИЛИ
КРОВ – ВСІ БУЛИ ЖИВІ
ДО МОМЕНТУ ВИХОДУ
В ПОЛОН»

До певного моменту робота на «Азовсталі» трималася на рутині – настільки, наскільки це слово взагалі можна застосувати до підземного шпиталю в оточе-

ному місті. Поранені, операції, перев'язки, нестача медикаментів – усе це вже було звичним фоном.

На «Азовсталі», каже Олександр, швидко зникає відчуття як теперішнього, так і майбутнього: «Ми всі там прийняли свою смерть, тому що варіантів, по суті, не було».

Злам стався після прильоту важкої авіабомби.

«Я не можу на сто відсотків сказати, що це було, – каже Олександр. – Але за відчуттями щось дуже серйозне, типу ФАБ-3000».

Удар прийшовся по верхніх поверхах будівлі, у якій перебували медики. П'ять поверхів над ними склалася майже миттєво. За словами Олександра, їх відділяли лічені секунди від того, щоб усе закінчилося просто в одну мить.

«Вибухова хвиля була така, що все навколо полетіло: інструменти, обладнання. Я пам'ятаю цей момент дуже чітко: повертаюся направо – і далі темнота, запах пороху та вогонь... Ми всі були в броні, в касках – та це взагалі не мало значення. Тебе просто кидкає. Ти лежиш, як пушинка. Мене відкинуло на метрів сім, вдаривши об бетонну стіну. Ліжка з пораненими, які лежали поруч, підлетіли в повітрі».

Майже одразу почалася пожежа. Один із виходів завалило, інший був під вогнем. Там було приблизно 400–500 людей разом із персоналом. Розуміли: якщо піде дим, ми просто не вийдемо», – згадує чоловік.

Про страх у таких ситуаціях, каже Олександр, не думають: «Ти не думаєш ні про себе, ні про страх. Ти думаєш тільки про одне: що робити далі?»

Медики й військові почали гасити пожежу, витягувати людей, переносити поранених у безпечніші місця.

«Навіть у цих умовах роботу з пораненими не припинили. Робили переливання крові. І я можу сказати точно: всі ті, кому ми тоді перелили кров – вони всі були живі до моменту виходу в полон», – запевняє медик.

«ТАМ ДУЖЕ ЛЕГКО
ЗЛАМАТИСЯ...»

Рішення про вихід з «Азовсталі» Олександр описує не як один конкретний момент

– радше як стан, у який усі там поступово прийшли. Каже, що це не було несподіванкою, але й не було чимось, до чого можна підготуватися: «Було зрозуміло, що ми довго не витягнемо. Поранених багато, медикаментів майже не залишилось, можливості працювати – мінімальні».

Вихід організували за списками. Людей викликали групами.

Покидати територію заводу було важко не фізично – радше психологічно: «Ти виходиш і розумієш, що залишаєш людей, яких лікував. Поранених, яких знаєш поіменно. І це, напевно, було найважче».

Після виходу з території заводу їх одразу взяли під контроль російські військові: «Вели під конвоем, під постійним прицілом».

Так для Олександра почався полон. Місцем, куди його доправили, була сумнозвісна Оленівка. Він каже, що дні там було важко відокремити один від одного. Вони не складалися в послідовність – радше в набір відчуттів: «У полоні все дуже швидко зводиться до базових речей. Холодно. Голодно. Постійна втома».

Про перебування в неволі Олександр говорить стримано. Каже, що для нього важливішим було інше – не втратити себе: «Там дуже легко зламатися. Дуже легко стати злим. Мені було важливо самому перед собою залишитися людиною».

«ЯКБИ МИ ДІЯЛИ ТІЛЬКИ,
ЯК ГОВОРЯТЬ ПРОТОКОЛИ,
ВТРАТИЛИ Б НАБАГАТО
БІЛЬШЕ ЛЮДЕЙ»

...Коли у вересні з них зняли пов'язки і розв'язали руки, він вийшов з автобуса на місце обміну (на кордоні білорусії України. – Ред.) у синьому медичному костюмі: «Я для себе давно вирішив, що якщо доживу, то вийду спеціально в медичному. У синьому. Так я хотів».

Так Олександр і зробив. На місце обміну вартували швидкі, збиралися люди, зустрічали героїв обіймами.

...Після повернення додому Олександр майже одразу повернувся до медицини. Каже, що іншого варіанту для себе не розглядав:

«Я повернувся до професії, бо я її люблю. Я реально фанат своєї роботи. Варіантів почекати чи зайнятися чимось іншим не розглядав, бо розумів: якщо я зараз не повернуся, то потім буде складніше».

Рік він відслужив у Головному військовому клінічному шпиталі, потім перевівся у 75-ий реабілітаційний шпиталь.

«Те, що ми робили на «Азовсталі», часто суперечило канонам. Але якби ми діяли тільки, як говорять протоколи і рекомендації, ми б втратили набагато більше людей... Я не кажу, що всі мають працювати так само, але переконаний, що країна, яка воює, не має права ігнорувати цей досвід. Кожен має бути до цього готовий. Бо сьогодні це тебе не стосується, а завтра ти вже на цьому місці», – говорить чоловік.

● СИЛА ВІРИ

«ТИ ЗРОБИВ СТІЛЬКИ ЧУДЕС
ДЛЯ ЧУЖИХ ЛЮДЕЙ –
ЗРОБИ ЦЕ ТЕПЕР ДЛЯ НАС...»

Маттео Піо Колелла, коли йому було сім років, врятував його дідусь – святий Падре Піо (на картині).

«Його стан несумісний із життям», – сказав спеціаліст Антоніо Колеллі. Ці слова повисли у стерильному лікарняному повітрі, мов вирок. Антоніо і сам був лікарем, і прекрасно розумів, що це означає

Віра НАША, kenguru.plus

Його семирічний син Маттео Піо Колелла лежав у лікарні «Дім полегшення страждань», але ніби вже не був там. Це був січень 2000 року, і смертельний випадок гострого блискавичного менінгіту з жахливою швидкістю зруйнував тіло хлопчика.

До наступного ранку ситуація перейшла з критичної у безнадійну. Дев'ять життєво важливих органів Маттео повністю відмовили. Його нирки, легені та серце більше не функціонували самостійно. У медицині, коли відмовляють дев'ять органів, немає стадії «відновлення» – є лише очікування останнього удару серця.

Маттео був клінічно мертвим, підтримуваним у стані штучного життя лише рівномірним гудінням апаратів.

Поки лікарі дивилися на монітори і бачили прямі лінії та відмову систем, мати Маттео, Марія Лючія Імполіто, дивилася в інший бік. Вона відійшла від ліжка сина і пішла до гробниці Падре Піо (Отця Піо) – смиренного монаха, який жив і помер у тому самому місті Сан-Джованні-Ротондо.

Вона не просто тихо молилася – вона кричала з розпачем матері, яка відмовляється відпустити свою дитину.

«Падре Піо, врятуй мого сина», – благала вона. – «Ти зробив стільки чудес для чужих людей – зроби це тепер для нас» (Падре Піо вважався дідусем Маттео, якого й назвали на його честь – Маттео Піо Колелла).

Минали години – і в реанімації щось змінилось. Апарати почали фіксувати зміни, які суперечили всім медичним підручникам. Без нових ліків чи операційні органи Маттео почали «прокидатися» один за одним. Ніби невидима рука знову запускала його тіло.

Коли Маттео відкрив очі, він не був розгублений. Він подивився на батьків і здивований медперсонал і почав розповідати про подорож, яку щойно пережив. Він сказав, що бачив старого чоловіка з довгою білою бородою у коричневому одязі монаха.

«Я був не сам», – пізніше пояснював Маттео слідчим. – «Падре Піо був зі мною. Він взяв мене за руку і сказав: «Не хвилюйся, ти скоро одужаєш». Він навіть сказав, що ми разом підемо до раю, але потім відправив мене назад».

Лікарі були приголомшені. Вони ніколи не бачили, щоб пацієнт повертався після повної відмови багатьох органів – та ще й без ушкоджень мозку чи фізичних наслідків.

За кілька днів Маттео не просто стабілізувався – він уже сидів і просив щось перекусити. У лютому хлопчика, який був «несумісний із життям», виписали з лікарні абсолютно здоровим.

Це чудо було настільки потужним і добре задокументованим медичною спільнотою, що стало офіційним чудом, використаним Ватиканом для канонізації Падре Піо. Завдяки одужанню Маттео у 2002 році, світ визнав Падре Піо святом. Того дня Маттео стояв на площі Святого Петра – живим доказом неможливого.

Наука може пояснити «як», але віра відповідає на «чому».

Навіть коли експерти кажуть, що виходу немає – існує сила, більша за будь-які машини, яка може змінити нашу долю.

Ніколи не переставайте вірити у силу молитви!

Томас ЕНДРЮС-молодший (1873–1912), ірландський бізнесмен і суднобудівник, корабельний архітектор «Титаніка»:

«Він був спроектований так, щоб бути непотоплюваним».

«Навіть сам Господь Бог не зміг би потопити цей корабель» – цю фразу часто приписують працівнику компанії *White Star Line* під час спуску «Титаніка» на воду – найбільшого на той час пасажирського судна у світі. Вона стала символом людської гордині перед катастрофою.

Із понад 2200 людей на борту загинуло близько 1500.

Уламки «Титаніка» лежать на глибині близько 3800 метрів на дні Атлантичного океану, приблизно за 600 км від узбережжя Ньюфаундленду (Канада).

Довжина «Титаніка» становила 269,1 метра, ширина – 28,2 метра, а висота від кіля до верхівок труб – 53,3 метра.

● НЕЙМОВІРНЕ

«Я ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ СВОЇМ ЖИТТЯМ КІШЦІ ТА СТАРОМУ ЗАБОБОНУ»

Фото: kenguru.plus.

Історію про затонулий «Титанік» знає майже кожен. Але мало хто чув про Дженні – корабельну кішку, яка, можливо, відчула катастрофу ще до того, як вона сталася

Василь КІТ

КОРАБЕЛЬ «ТИТАНІК»

За кілька днів до відплиття «Титаніка» кішка раптом почала переносити кошенят одного за одним з корабля на берег. випробувань судна вона народила кошенят, а один із працівників, Джим Малголланд (Jim Mulholland), який працював коچهгаром, почав піклуватися про неї з особливою теплотою.

Він облаштував для неї затишне місце біля кухні, де було тепло, і часто приносив їй щось із їжі.

Серед шуму, поспіху й підготовки до першого рейсу «Титаніка» життя текло тихо й спокійно. Але раптом усе змінилось.

За кілька днів до відплиття з Саутгемптона Дженні стала неспокійною. Ніби відчувала щось недобре. А потім почала робити дивне: одного за одним переносила своїх кошенят із корабля на берег. Обережно, тримаючи за загривок, вона зносила їх трапом униз, доки всі малюки не опинилися в безпеці.

Джим спостерігав за цим мовчки. І в якийсь момент зрозумів: ця кішка знає щось, чого не знають люди.

Він довірився її інстинкту. Зібрав свої речі й залишив «Титанік» ще до його відплиття. Більше на борт він не повернувся.

Корабель вирушив у свій перший і останній рейс без нього.

...Минуло багато років, і вже в старості – а це були 1960-ті – Джим розповів цю історію журналісту й вона була опублікована в ірландській пресі (зокрема, згадуються видання *Irish Road ma Belfast News-Letter*).

«Я зобов'язаний своїм життям кішці та старому забобону», – казав пан Малголланд, який був переконаний, що саме Дженні врятувала його від катастрофи 15 квітня 1912 року, і до кінця днів тримав котів у своєму домі.

Іноді рятівники не мають гучних титулів, форми чи нагород. Вони просто мають м'які лапи, чутке серце й дивовижний дар відчувати небезпеку раніше за всіх.

Фото: lovecatsworld.com.

НАША ДОВІДКА:

10 квітня 1912 року «Титанік» вирушив у свій перший рейс із Саутгемптона (Велика Британія) до Нью-Йорка (США). 14 квітня о 23:40, попри численні попередження про кригу, корабель на високій швидкості зіткнувся з айсбергом у Північній Атлантиці. 15 квітня о 02:20, через 2 години 40 хвилин після зіткнення, судно розломалося навпіл і затонуло.

Коچهгар Джим Малголланд особисто піклувався про Дженні.

● НЕВІДОМІ СТОРІНКИ

Історія порятунку Гітою своєї доньки Хенії (Гені) й інших єврейських дітей не просто вражає – вона змінює нас.

Фотоколаж: kenguru.plus.

Винесла у валізі свою доньку з гетто. І... повернулася назад

У роки нацистської окупації одна єврейська мати, Гіта Вісгардиська, зробила те, на що зважилися б одиниці. Щоб урятувати свою трирічну доньку, вона приспала її седативним засобом, загорнула в ковдру, сховала у велику шкіряну валізу й пройшла з нею повз озброєну охорону Ковенського гетто (Литва)

| Ліна ВОГОНЬ

Коли Гіта виносила свою доньку Хенію (Геню) у валізі, її зупинив охоронець на воротах гетто. Жінка не розгубилася і віддала йому свій зо-

лотий годинник та чоботи, щоб він дозволив їй пройти.

Під час того самого першого порятунку, спільника Гіти, литовця Йонаса Станкевича, який ніс валізу з дитиною, зупинив поліцейський для перевірки документів. У цей критичний момент під'їхав джип із німецькими солдатами, які запитали дорогу до гетто. Поліцейський відволікся, сів у авто, щоб показати шлях, і Йонас зміг піти далі. Пізніше Хенія жар-

заради чужого майбутнього. Без списків, без слави, без очікувань, подяки. Просто тому, що не могла інакше...

Після того як Гіта та її чоловік Йона (Yona) врятували доньку та інших дітей, вони самі втекли з гетто. Переховувалися на картопляній фермі, живучи в коренеплодному погребі до приходу радянських військ у 1944 році.

Її донька Хенія багато років думала, що мама здійснила один-єдиний немож-

Лише на похороні відкрилася правда: Гіта врятувала з Ковенського гетто багатьох дітей.

тувала, що її врятував «джип, повний нацистів».

До речі, Хенія була так сильно седатована, щоб не прокинутися і не заплакати у валізі, що після прибуття до сховища спала два дні поспіль. Рятівники навіть боялися, що вона більше не прокинеться. Здавалося б, на цьому можна було зупинитися. Дитина – в безпеці. Найстрашніше – позаду.

Але Гіта повернулася назад.

І винесла ще одну дитину. Потім – ще одну. І ще.

Вона робила це знову і знову, ризикуючи власним життям

линий подвиг – заради неї. Лише на похороні відкрилася правда: Гіта врятувала з Ковенського гетто багатьох дітей, вивозячи їх у валізах і виводячи таємними шляхами просто з-під носа катів.

Хенія, до речі, стала видатною єврейською освітянкою в США та Канаді, викладаючи іврит та ідиш. Вона отримала престижну нагороду *Covenant Award* у 1997 році та присвятила життя розповідям про Голокост і вибір, який роблять люди, коли світ руйнується від жорстокості, доводячи: навіть у найтемніші часи любов сильніша за страх.

● КОЛЕСО ІСТОРІЇ

Тіла Гітлера і його коханки вдруге спалили і викинули в річку

4 квітня 1970 року в Магдебурзі провели ексгумацію тіла Адольфа Гітлера і Єви Браун. Наступного дня останки кремували, попіл з вугіллям перемішали, а потім те, що залишилося від Гітлера і його дружини, викинули в річку

| Ольга ВАСЬКІВ, gazeta.ua

На початку квітня 1945 року Єва Браун переїхала з Мюнхена до Берліна, щоб бути поруч із Адольфом Гітлером. Коли Червона армія наближалася до Берліна, їй запропонували вибратися з бункера і врятуватися. Проте вона навідріз відмовилася і вирішила розділити долю Гітлера.

29 квітня вони офіційно одружилися. А наступного дня фюрер Німеччини і його дружина Єва Браун закінчили життя самогубством.

Вранці 30 квітня Адольф Гітлер дізнався про смерть свого соратника Беніто Муссоліні, тіло якого разом з його коханкою було знівечене й повішене на площі Мілану. І

Фото: uk.wikipedia.org.

Адольф Гітлер зробив постріл у скроню з власного пістолета, а Єва Браун отруїлась ціаністим калієм.

фюрер прийняв рішення...

Гітлер зробив постріл у скроню з власного пістолета, а Браун отруїлась ціаністим калієм.

Згідно з останньою волею фюрера тіла були винесені з бункера в сад канцелярії рейху, облиті бензином і підпалені, а о 18:30 їх останки були закопані поряд у неглибокій воронці від бомби.

1 травня про смерть Адольфа Гітлера по радіо оголосили всьому світові.

Тіла Гітлера, Браун і двох собак були знайдені розвідвальним управлінням СМЕРШ

Червоної Армії наступного дня.

21 лютого 1946 року вони були перепоховані на полігоні НКВС під Магдебургом. Коли через 25 років полігон мав бути переданий уряду НДР, за наказом керівника КДБ Юрія Андропова 4 квітня 1970 року останки Адольфа Гітлера і Єви Браун були таємно ексгумовані, знову кремовані і розвіяні над рікою Бідеріц.

Операція, яку оголосили цілком таємною, отримала кодову назву «Архів». Опергрупа з п'яти агентів приїхала в розташування радянського військо-

вого містечка в Магдебурзі (вулиця Вестендштрассе, 36), куди були доставлені тіла Гітлера і Єви Браун. Полковник Микола Коваленко, що керував групою, власноручно склав в єдиному екземплярі акт про реексгумацію, в якому відмічено: «Ящик з останками знаходився під охороною оперативних працівників до ранку 5 квітня, коли було проведено фізичне знищення».

В архівах розвідки залишилися лише щелепа, фрагмент черепа, а також частки дивана, залитого кров'ю. На ньому, як вважається, і наклав на себе руки ватажок нацистів.

Бункер Гітлера був зруйнований у 1947 році.

ДОВІДКА

Єва Анна Паула Браун (1912–1945) – німецька фотографка та модель, коханка лідера нацистської Німеччини Адольфа Гітлера (1889–1945), в останній день життя – його дружина. Вони познайомилися у 1929-му, коли Єві було лише 17 років, а Гітлеру – вже 40, і невдовзі стали коханцями. Проте громадськість нічого не знала про їхні стосунки, адже Гітлер залишався холостяком, оскільки це відповідало образу борця-аскета, повністю відданого Німеччині, а також сподівався скористатися прихильністю інших жінок у своїй політичній боротьбі.

За один раз у донора забирають близько 450 – 470 мл крові. Це – безпечна кількість, оскільки в організмі дорослої людини міститься приблизно 5 – 5,6 літра.

Свідки Єгови повністю відмовляють-

ся від переливання крові, базуючись на власних трактуваннях Біблії. Вони вірять, що кров є священною, оскільки в ній міститься «душа» або життя істоти. Проте, коли йдеться про життя дітей, суди часто стають на бік

лікарів і дозволяють примусове переливання, щоб врятувати неповнолітнього.

Люди з першою групою крові (O) вважаються універсальними донорами, оскільки їхню кров можна переливати всім іншим групам.

Джеймс ГАРРИСОН (1936–2025), донор крові з Австралії, за своє життя здав плазми 1173 рази, врятувавши понад 2,4 мільйона немовлят, про свою «унікальність»: «Можливо, здавати кров – це мій єдиний талант».

● БО ТИ НА ЗЕМЛІ – ЛЮДИНА!

Чоловік із «золотою рукою», яка врятувала 2,4 мільйона життів

Один зі світових рекордсменів-донорів крові Джеймс Гаррісон панічно боявся... голок

У 1951 році 14-річний хлопець із Австралії – Джеймс Гаррісон – прокинувся в лікарні після складної операції: йому видалили легеню. Життя підлітка врятували 13 донорів крові – люди, яких він ніколи не знав і ніколи не зустрів.

Того дня батько сказав йому просту, але сильну фразу: «Ти живий лише тому, що хтось поділився своєю кров'ю».

І Джеймс дав собі обіцянку: щойно стане повнолітнім – теж буде донором.

Єдине «але» – він панічно боявся голок.

Попри страх, у 18 років юнак прийшов у центр донорства. Сів у крісло, відвів погляд і дозволив зробити першу процедуру.

«Я жодного разу не бачив, як голка входить у мою руку. Я просто відвертаюся», – сказав він.

І так протягом 64 років.

Згодом лікарі виявили щось неймовірне: у його плазмі було рідкісне антитіло Anti-D, яке використовується для виготовлення ліків, що даються вагітним матерям і таким чином врятовують немовлят від смертельної хвороби – резус-конфлікту. До цього відкриття тисячі дітей щороку не виживали.

Анти-D щеплення захищають ненароджених дітей від смертельного захворювання крові, яке називається гемолітичною хворобою плода та новонародженого, або ГХПН.

Цей стан виникає під час вагітності, коли еритроцити матері несумісні з еритроцитами її дитини, що росте.

Перше успішне переливання крові відбулося ще у 1665 році. Річард Лоуер в Англії провів перше успішне переливання від одного собаки до іншого, підтримуючи життя тварини виключно донорською кров'ю.

У 1667 році французький лікар Жан-Батист Дені

та англієць Річард Лоуер незалежно один від одного здійснили перші переливання крові від тварин (ягнята та телята) людині. Хоча перші процедури здавалися успішними, подальші смерті пацієнтів призвели до офіційної заборони таких експериментів у Франції та Англії на понад століття.

У 1818 році британський акушер Джеймс Бланделл провів перше в світі успішне переливання людської крові. Він використав кров чоловіка своєї пацієнтки, яка страждала від післяпологової кровотечі, і врятував їй життя. Бланделл також першим зрозумів, що людині можна переливати лише людську кров.

У 1901 році австрійський лікар Карл Ландштайнер відкрив перші три групи крові (A, B і O), за що пізніше отримав Нобелівську премію. Це дозволило пояснити, чому багато попередніх переливань закінчувалися смертю пацієнтів через несумісність.

Ці діти на фото з'явилися здоровими на світ завдяки плазмі крові Джеймса Гаррісона. Під час останньої донорської – 1173-ої – легендарний австралієць заявив: «Я мрію, що хтось поб'є цей мій рекорд».

Імунна система матері сприймає кров'яні клітини дитини як загрозу та виробляє антитіла для їх атаки. Це може серйозно зашкодити

У 14 років Джеймс Гаррісон дав собі обіцянку: щойно стане повнолітнім – він теж буде донором. І здавав плазму крові що два тижні з 18 років до 81!

дитині, спричинивши важку анемію, серцеву недостатність або навіть смерть.

До розробки Анти-D втручання у середині 1960-х років помирала кожна друга дитина з діагнозом HDFN.

В Австралійській службі «Червоного хреста» йому запропонували здавати плазму регулярно. Це означало більше часу, більше процедур і – фактично – зобов'язання на все життя.

Він погодився. І протягом 64 років Джеймс не пропустив жодного візиту.

Він здавав кров у радості й у горі, під час роботи і на пенсії, навіть після втрати дружини.

Страх перед голками нікуди не зник. Але він щоразу приходив.

Джеймс почав здавати плазму крові у 18 років і продовжував робити це кожні два тижні, поки йому не виповнився 81 рік.

Іронія долі: його власна донька під час вагітності потребувала саме тієї терапії, створеної з його крові. Його двоє онуків живі завдяки рішенням, яке Джеймс прийняв шість десятиліть тому.

У 2018 році, у 81 рік, він зробив свою останню донорську – 1173-тю. Після останньої дози він сказав: «Це було серцеозвуження... Це був кінець епохи... Тепер я мрію, що хтось поб'є цей мій рекорд зі здачі крові, бо це свідчитиме про його відданість справі».

В Австралії його давно називали «чоловіком із золотою рукою, яка рятує». У 2005 році Джеймс Гаррісон встановив світовий рекорд за найбільшу кількість зданої плазми крові –

титул, який він утримував до 2022 року, коли його обігнав чоловік зі США.

За оцінками, його кров допомогла врятувати близько 2,4 мільйона немовлят.

«Врятувати одну дитину – це добре. Осмислити порятунок двох мільйонів важко, але якщо вони стверджують, що так воно і є, я щасливий, що зробив це», – скромно казав він.

Коли Джеймса Гаррісона назвали героєм, він лише посміхався: «Я просто здаю кров. Мені дають

каву – і я йду далі. Нічого особливого. До того ж, це не боляче, і життя, яке ви рятуєте, може бути вашим власним».

Джеймс Гаррісон пішов із життя у 2025 році. Йому було 88. Але його тихий вчинок залишив слід у мільйонах життів.

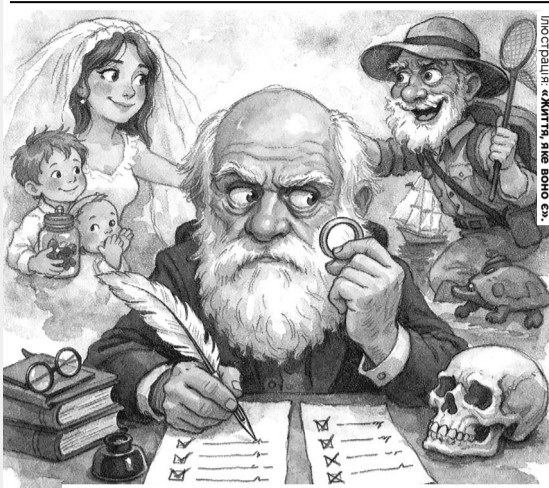
...Ми часто шукаємо героїв у фільмах чи історії. Але іноді герой – це просто людина, яка щодня обирає робити правильне рішення, навіть коли страшно.

А ти? Який маленький сміливий крок ти готовий зробити сьогодні?

Рідкісна кров дідуся Джеймса врятувала і цих малюків. Як і його доньку і двох онуків.

● ШЕРШЕ ЛЯ ФАМ!

Оце природний добір: Дарвін довго мудрував-мудрував, а потім 10 дітей таки «наклепав»!

ШЛЮБ ЧИ СВОБОДА?

У 1838 році 29-річний натураліст Чарльз Дарвін, знавши тим, що змусив голубів «працювати понаднормово» і неабияк спантеличив світ теорією про походження людини, зіткнувся з питанням, яке хвилює багатьох: що краще – одружитися чи залишитися самому?

Петро МАКОГІН, zyttia.org

Як справжній дослідник, озброївшись папером і пером, він склав список «за» і «проти» – такий ретельний, що позаздрив би будь-який педант.

ЗА ШЛЮБ (АБО, ЯК ВІН ЦЕ БАЧИВ, «МЕНШЕ ЗЛО»):

1. **Діти (якщо пощастить):** мабуть, він уявляв собі маленьких помічників для збирання жуків, а не галасливі міні-копії себе.

2. **Вірна супутниця на старість:** хтось, хто подасть чай, поки ти пишеш про еволюцію (а не змусить виносити сміття).

3. **Краще, ніж собака:** тут Дарвін проявив свій «романтизм» – порівняння з домашнім улюбленцем як форма любові. Хоча, чесно кажучи, собака вечерю не приготує.

4. **Хтось, хто подбає про дім:** адже великі умови повинні витрачати час на пил із викопних решток.

ПРОТИ ШЛЮБУ (АБО «СОЛОДКА СВОБОДА»):

1. **Свобода пересування:** подорожувати Галапагосом і не чути: «Ти взяв парасолок?» – безцінне.

2. **Жодних обов'язкових родинних візитів:** адже сімейні зустрічі іноді складніші за походження видів.

3. **Витрати й турботи про дітей:** «Ще одна пелюшка? Вони ж тільки-но народилися!»

4. **Ризик стати ледачим:** очевидно, він боявся, що сімейне життя перетворить його на диванного спостерігача.

5. **Менше грошей на книги й подорожі:** бо хто ж тоді купуватиме нові наукові видання?

Його найбільший страх?

Втратити себе.

«Як я зможу вивчати мови, подорожувати, досліджувати світ, якщо щодня треба буде гуляти з дружиною? Я стану рабом...»

АЛЕ ПОТІМ ВІН ЗАПИСАВ ІНШЕ:

«Неможливо прожити старість на самоті – холодну, порожню, без дітей – двилучись, як обличчя вкривається зморшками».

І зрозумів: навіть найрідкіснійший жук не подасть тобі води в старості.

Він обрав шлюб.

Невдовзі одружився зі своєю кузиною Еммою Веджвуд.

У них народилося... десятеро дітей.

Десятеро!

Можливо, тоді він усвідомив, що природний добір у родині іноді суворіший, ніж у дикій природі.

ВИСНОВОК:

Свобода – це цінність.

Але жодну книгу не обіймеш.

Жодна подорож не замінить тепло дому.

Іноді те, що ми втрачаємо у свободі, ми знаходимо в любові.

А іноді... разом із любов'ю отримуємо ще й десятеро дітей.

Що, будемо чесні, – окрема наука виживання.

І тут у Дарвіна точно знайшлося б ще кілька нових теорій.

Ісус ХРИСТОС (між 6 та 4 роками до н. е. – 30–33 роки н. е.), Син Божий, Месія та Спаситель, що втілюєся, помер за гріхи людства і воскрес:

«Більшої любові ніхто не має за ту, коли хто душу свою кладе за друзів своїх» (Івана 15:13).

КОЛЕСО ІСТОРІЇ

ЯК МОСКОВИТИ ВКРАЛИ У НАС ТИСЯЧОЛІТНЮ ІКОНУ

Ця ікона у дослідницькій літературі часто називається «Устюжське Благовіщення», рідше «Корсунське Благовіщення». На більшості англomовних джерелax ви знайдете інформацію, що це російська ікона і зберігається у Третьяковській галерії

Андрій КОВАЛЬОВ, журналіст, політолог, історик, релігійзнавець, диакон, речник Генерального штабу Збройних Сил України

Насправді ця ікона «Благовіщення» була написана для Благовіщенського храму на Золотих воротах у Києві на замовлення Святого князя Ярослава Мудрого і датується приблизно 1022 роком.

За однією з версій ікона написана у Корсуні, тобто у сучасному Севастополі, за іншою версію написана корсунськими майстрами у Києві, звідси і назва «Корсунське Благовіщення». Ця ікона була однією з найвідоміших святинь великокінького стільного Києва (вона – одна з небагатьох ікон, які вцілилі після монгольської навали, що робить її безцінною пам'яткою історії культури України–Русі. – Ред.).

Ікона «Корсунське Благовіщення» відображає початок християнської традиції на наших землях, що пов'язана з євангельською подією, коли архангел Гавриіл приніс Діві Марії звістку про майбутнє народження Спасителя.

Ікона «Благовіщення Пресвятої Богородиці» була написана для Благовіщенського храму на Золотих воротах у Києві на замовлення Святого князя Ярослава Мудрого і датується приблизно 1022 роком.

Але її спіткала доля Вишгородської ікони Божої Матері. «Благовіщення» викрали і вивезли на московщину. Точно відомо, що у середині XVI століття вона перевезена московським царем Іваном Грозним до Москви з Новгороду.

Грозний мріяв про славу Москви, як нового Риму – Третього Риму, нової столиці світу тому і збирав різноманітні реліквії у Москві.

Для ікони була вигадана нова біографія, що ніби то вона була написана майстрами у місті Великий Устюг і з того часу московські переписувачі історії називають цю ікону «Устюжське Благовіщення».

З часів Грозного ікона була храмовим образом Благовіщенського собору московського кремля, а на початку XVII століття її перенесли в Успенський собор кремля. У 1918 році ікона з легкої руки більшовиків потрапляє до музею, а 1930 – до Третьяковської галерії.

Пам'ятаймо про святині княжої України–Руси і не віддаваймо нашої історії споконвічному ворогу!

МАГІТНІ БУРІ У КВІТНІ:

Подбайте заздальгегідь про ліки від тиску і головного болю. Відмовтеся від алкоголю, кофеїну, важкої та гострої їжі. Бережіть себе і своїх рідних!

Слабкі: 16, 22, 29.
Середні: 9, 10, 11, 17, 24.
Сильні: 18, 23.

Історики та богослови визначають земне життя Ісуса Христа приблизно так:

- ♦ народження: між 6 та 4 роками до н. е. (помилка у літочисленні виникла при створенні сучасного календаря у VI столітті);
- ♦ смерть: приблизно 30–33 роки н. е. Отже,

Його земний шлях тривав близько 33–36 років. Більшість дослідників сходяться на тому, що Його активне служіння тривало близько трьох років до моменту роз'яття в Єрусалимі.

- ♦ Після Свого Воскресіння, згідно з текстами Нового Заповіту (зокрема, Дії Апостолів 1:3), Ісус Хри-

Станом на початок 2026 року в Україні офіційно зареєстровано понад 36 000 релігійних громад різних конфесій. Більшість із них – це православні парафії, проте структура релігійної мережі постійно змінюється через

процеси переходу між церквами.

Станом на 2024–2025 роки, кількість українців, які ідентифікують себе як атеїсти, помітно зростає порівняно з довоєнним періодом. За даними різних соціологічних служб, цей

показник становить від 12% до 14% населення. Найвищий рівень атеїзму спостерігається серед молодих людей віком 18–24 роки – майже 39%. Серед вікової групи 18–29 років показник становить близько 20%.

Валерій ЗАЛУЖНИЙ, 52 роки, Герой України, ексголовакомандуваха ЗСУ, Надзвичайний і Повноважний Посол України у Сполученому Королівстві Великої Британії і Північній Ірландії:

«Ми не обирали війну. Але ми прийняли бій. І сам Бог на нашому боці. Нам вистачить сил здолати ворога».

НАДЗВИЧАЙНИЙ ВИПАДОК

Жінка кинулася у вогонь, аби врятувати своїх ШІСТЬОХ дітей

93% її тіла було опечено. Але Еммі Шолс вдалося врятувати всіх

Ліна ВОГОНЬ

Сьогодні Емма Шолс продовжує жити з численними шрами, які називає «знаками любові» і каже, що «несе їх з гордістю».

Ще сталося вранці 3 вересня 2019 року у невеликому шведському містечку Едсбю.

Емма Шолс була вдома сама з шістьма дітьми. Її чоловік працював у нічну зміну. Дім був тихий... поки не перестав таким бути.

Двоє найменших синів спустилися вниз гратися. За мить вони покликали маму, яка перебувала на другому поверсі.

Коли Емма дійшла до сходів – перший поверх уже палав.

Дим. Вогонь. Спека, яка облікає за секунди.

Емма побігла вниз і побачила, що вся вітальня в вогні. У дитячій кімнаті ховалися Альбін (4 роки) і Олівер (3 роки). Вона знайшла синів і накрила їх собою, як щит.

«Я сказала, що нам треба вийти, і взяла Альбіна та Олівера та нахилилася над ними, щоб їх не спіймало полум'я. Коли я відчинила вхідні двері, вибухнув вогонь. Я була сильно опечена на всій спині», – розповіла пізніше Емма журналістам Aftonbladet.

Вона попросила хлопчиків побігти до її сусідки, а сама знову увійшла в будинок, щоб врятувати інших дітей.

Її спина буквально горіла. Але нагорі залишилися ще четверо дітей. Сходи вже були у вогні.

Вона піднялася ними все одно.

«Сходи горять, але я пішла у вогонь. На кож-

ній сходінці я думала: «Не вийде, не вийде, не вийде». Але потім я думаю, що просто має вийти», – згадує Емма.

Крок за кроком. Через биль. Через страх. Через неможливе.

Нагорі дочка Неллі (9 років) відчинила двері на балкон. Вона зістрибнула. Син Вільям (11 років) також стоїть на балконі. У коридорі син Мелвін (7 років). Емма також відправляє його на балкон, куди вже доставляли драбину...

І раптом зрозуміла: однієї немає. Маленької Моллі. Їй – лише один рік... Вона лежить у ліжку в спальні батьків.

Діти благають її не повертатися. Кажали, що це занадто небезпечно. Вона нічого не відповіла. Просто повернулася у вогонь...

Повзла по підлозі крізь густий дим, майже не бачачи нічого. Обпалене тіло вже не

слухалося. Повітря не вистачало.

Але вона її знайшла. «Там густо від диму, але я бачу, що донечка в ліжку кричить, плаче і тремтить», – згадує Емма.

«Я звикла піднімати її без зусиль, але тепер вона була такою важкою. Подумала, що не впораюся. Не підніму, що тепер я вмираю. Але

«На кожній сходінці я знала: «Ні, я не можу підняти ноги». Здавалося, що вони застрягли на драбині. Я подивилася вниз: на моєму тілі просто смугами висіла шкіра і з неї текла кров...»

Коли її ноги торкнулися землі – вона впадала.

Усі шестеро дітей були живі.

Діти благають її не повертатися. Кажали, що це занадто небезпечно. Вона нічого не відповіла. Просто повернулася у вогонь...

раптом мене ослінуло: маю вивести всіх шістьох дітей у світ, а потім я зможу лягти і померти. І в мене звідкись з'явилася сила, суперсила, якої не поясниш. І я зуміла витягти її з ліжечка...»

Емма притиснула Моллі до себе і почала спускатися.

Емма отримала опіки 93% тіла.

Лікарі не були впевнені, що вона виживе. Десять операцій. Місяці відновлення. Біль, який важко уявити.

Але Емма прийшла до свідомості, її перше запитання було не про себе: «Мої діти живі?» Вони були живі. І

вона. Емма вижила після незлічених пересадок шкіри, кількох заражень крові та важкої пневмонії.

Пізніше, коли її називали героїнею, Емма відповідала просто: «Я народила шістьох дітей – і вивела всіх шістьох».

Сьогодні її шрами залишилися.

Але для неї це не про биль.

Це – доказ. Доказ того, що любов сильніша за страх.

Що рішення матері не можна зламати.

І що в ту страшну мить вона вже знала, чим все закінчиться.

Або всі шестеро вийдуть, або ніхто.

І вона зробила так, щоб вийшли всі.

Сьогодні Емма продовжує жити з численними шрами, які називає «знаками любові». Вона написала мемуари «Я несу свої шрами з гордістю» (2022) та навіть почала займатися бігом на довгі дистанції.

– Не дам, – казав Михайло.
– Чого?
– Бо ти дуже дурний! – відповідав Михайло...

В діда Михайла була грижа. Він прив'язував до грижі тенісну ракетку платком. Щоб не мішало.

Дід Михайло чомусь дуже не любив руських людей. Інтуїтивно.

– Та воно... (казав дід оте слово, за яке банять у фейсбуці).

Потім дід помер, а його старший син пішов на війну. А потім пішов на війну і менший син. А потім на війну пішов і дідів онук...

Правнук Лука на війну не пішов, бо Лука ще дуже малий...

Дід Михайло понароджував правильних людей...

МІЖ РЯДКАМИ ЖИТТЯ

ДІД МИХАЙЛО ПОНАРОДЖУВАВ ПРАВИЛЬНИХ ЛЮДЕЙ...

Дід Михайло Соломка, святий батько, робив парове. Коли він був молодий, якось потрапив у Київ і побачив там гарячу воду. Це його сильно здивувало, раніше він гарячої води не бачив ніколи. Михайло приїхав додому і розвалив пів хати. Дружина плакала: «Здурів чоловік»

Віталій ЧЕПИНОГА, політик, екснардеп, блогер

Через місяць у Михайла була гаряча вода, одностелькі прихилили і запалили у ванну, а там – тепла вода. Це було дуже дивно.

Дід Михайло став багатим. Купив

НЕСПОДІВАНИЙ ПОВОРОТ

У середньому вагітна отримує близько 25 тисяч доларів за всю програму сурогатного материнства.

«Чоловік не може заробити більше»

Володимир ГРИСЮК, focus.ua

Киянка Світлана, мама двох дітей, вважає, що народжувати за гроші – це абсолютно нормальна

практика, яка в Україні чомусь сприймається як щось дивовижне.

29-річна жінка вже давно думала над тим, щоб взяти участь у програмі сурогатного материнства, однак вирішальним поштовхом для неї стала надихаюча історія іншої мами. У розмові із «Фокусом» вона поді-

лилася, як це сталося.

«Вперше я дізналася про таку програму ще у 2019 році. Ми з чоловіком саме розглядали варіанти, щоб придати власне житло. Одного разу в соцмережах побачила таку програму з вказаними гонорарами та умовами. Тоді й задумалась, що замість того, аби працювати на декількох роботах, у всьо-

ЦКАВИЙ СВІТ

Джонатан – живий! І у свої 194 роки ще хоче... сексу

Цими днями шахрай ошелешив мережу фейком про кончину найстарішої черепахи світу

Василь КІТ

Фейковий акаунт у X видав себе за ветеринара тварини Джо Голліза і написав зворушливий пост про її «смерть», який швидко підхопили провідні медіа світу.

У дописі йшлося, що Джонатан нібито «мирно помер» на британському острові Святої Гелени. Псевдо-ветеринар дякував за можливість оглядати черепаха і згадував, як годував її бананами та спостерігав, як гриється на сонці.

Насправді ж допис, який набрав 2 мільйони переглядів, виявився неправдивим. Фейковий акаунт був створений у Бразилії, а справжній ветеринар узагалі не користується X.

Згодом справжній Голліз заявив, що Джонатан – живий, хоча новина його налякала, зважаючи на поважний вік вихованця, і наголосив, що самозванець просто

намагався виманити у людей криптовалюту.

«Черепаха Джонатан цілком жива. Думаю, в X людина, що видає себе за мене, просить криптодонат, тож це навіть не першоквітневий жарт. Це – шахрайство», – заявив чоловік.

І справді, поки новина ширилася, шахрай просив у користувачів криптодонати.

Як відомо, Джонатан – сейшельська гігантська черепаха і найстаріша тварина у світі. Він живе на території резиденції губернатора острова Святої Гелени ще з 1882 року, відколи його туди привезли як подарунок із Сейшельських островів у 50-літньому віці.

Для порівняння, плазун застав коронацію королеви Вікторії, публікацію перших творів Оскара Вайлда і Марка Твена (та навіть народження цих письменників).

Губернатор острова Найджел Філіппс дізнався про «смерть» черепахи ввечері, коли його засипали повідомленнями. Він особисто пішов перевірити і знайшов Джонатана, який спав під деревом.

«Він цілком собі живий», – запевнив губернатор. А зранку пошаржував, що черепаха могла б сказати: «Чутки про мою смерть сильно перебільшені».

Попри поважний вік, Джонатан відчувається добре: хоча він осліп через катаракту і не має нюху, у нього чудовий апетит (особливо до бананів) і лібідо. Плазун навіть намагається спаруватися з двома молодими черепахами.

Для маленького острова з населенням

194-річний Джонатан – сейшельська гігантська черепаха і найстаріша відома наземна тварина у світі.

близько 4,5 тисячі людей Джонатан – справжня знаменитість. Він навіть зображений на місцевій монеті.

«День Джонатана здебільшого проходить за поїданням трави. Раз на тиждень його годують фруктами, овочами та салатом, щоб забезпечити необхідні мінерали. Він – ласун. Туристи інколи приходять подивитися на нього,

Щоб заробити на квартиру, стала... сурогатною матір'ю

муні собі відмовляти, позичати й роками відкладати кошти, а потім дуже довго їх віддавати, – я би могла піти на програму і за рік заробити ці кошти», – відверто ділиться Світлана.

Молода мама каже, що тоді не склалося, але з часом, коли у неї народилася вже друга власна дитина, вона знову повернулася до цієї ідеї й почала шукати інформацію.

«Побачила відео в TikTok від дівчини, яка стала вже вдруге сурогатною матір'ю. Вона показувала, як все це відбувається, які є ризики, що потрібно врахувати. Я зрозуміла: це саме те, що потрібно», – розповіла вона.

Світлана каже, що це її перша вагітність за

такою програмою, а до цього було кілька невдалих спроб завагітніти (жінці «підсаджують» чужий ембріон. – Ред.).

«Програма відбувається в кілька етапів. Спершу потрібно пройти обстеження й підготуватися до вагітності.

У середньому, за її словами, вагітна отримує близько 25 тисяч доларів за всю програму.

Киянка зізнається, що реакція людей, які дізнаються, що вона – сурогатна мама, не завжди позитивна, адже в Україні це не зовсім

Я хочу подарувати радість батьківства іншим людям. У цьому є щось чарівне.

Далі безпосередньо період виношування. Врешті-решт, пологи та післяпологовий період. На кожному етапі жінка отримує певні виплати згідно договору. Це не стала сума, а залежить від багатьох факторів», – ділиться сурогатна мама.

типова практика. «Мені б дуже хотілося, щоб люди були освіченими і розуміли, як відбувається програма. Це норма – тут немає нічого протизаконного. Але люди бують дуже злими і доносять некоректну інформацію до своїх дітей. Це, своєю чергою, може

вплинути на ставлення до моїх власних дітей в садочку чи школі. Щодо цього переживала», – зазначає Світлана.

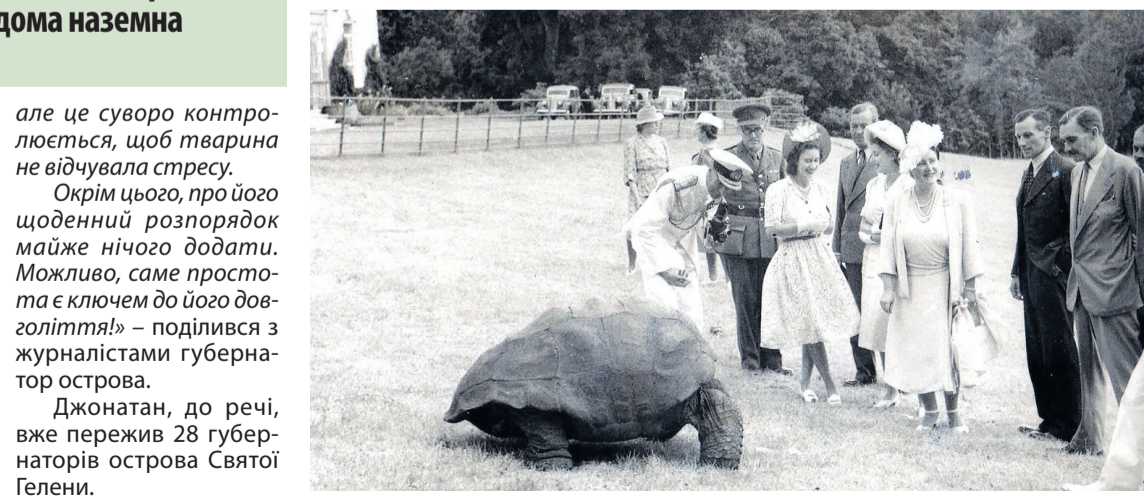
«Так, я не буду кривити душею: моя основна мотивація – фінансова. Пішла на це, щоб забезпечити свою родину певним рівнем життя. Разом із тим, це не відміняє того факту, що я хочу подарувати радість батьківства іншим людям. У цьому є щось чарівне», – каже жінка.

Наразі Світлана перебуває на дев'ятому місяці вагітності й невдовзі буде народжувати.

А як ви ставитеся до практики народжувати дітей за гроші невідомим людям? Діліться своїми думками тут: <https://www.facebook.com/Volyn.ZMI>.

Навіть для принца Едварда – молодшого брата короля Чарльза III – було за честь 2024-го року сфотографуватися із Джонатаном. Ця рептилія живе так довго, що бабуся і дідусь Едварда – король Георг VI та королева Єлизавета (пізніше королева-мати), зустріли черепаха у 1947-му, коли їй було 115 років.

але це суворо контролюється, щоб тварина не відчувала стресу.

Окрім цього, про його щоденний розпорядок майже нічого додати. Можливо, саме проста – це ключем до його довголіття!» – поділився з журналістами губернатор острова.

Джонатан, до речі, вже пережив 28 губернаторів острова Святої Гелени.

вилучення шкодить популяції.

Зимують на дні водойм, закупаються у мул. Навесні та на початку літа (травень – червень) самки виходять на сушу для відкладання яєць, тому їх можна зустріти далеко від води, навіть на автошляхах.

Якщо ви побачили черепаха на дорозі, екологи просять перенести її на безпечно відстань у напрямку, куди вона прямувала, але не забирати додому.

ФАКТИ ПРО ЧЕРЕПАХ

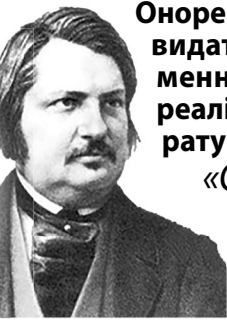
В Україні у дикій природі водиться лише один аборигенний вид – болотяна черепаха європейська (Emys orbicularis), яка поширена майже по всій території,

крім Карпат. Вона заселяє водойми зі стоячою або слабою течією: болота, ставки, озера, заплави річок та меліоративні канали.

Довжина панцира: звичайні становить 15–25 см. Самці трохи біль-

ші за самців. **Вага:** доросла особина важить у середньому 0,5–1,5 кг.

Черепаха європейська занесена до Бернської конвенції. Не забирайте їх додому! У неволі вони часто гинуть, а їхнє

Оноре де БАЛЬЗАК (1799–1850), видатний французький письменник, який заклав основи реалізму в європейській літературі:
«Серце матері – це безодня, в глибині якої завжди знайдеться прощення».

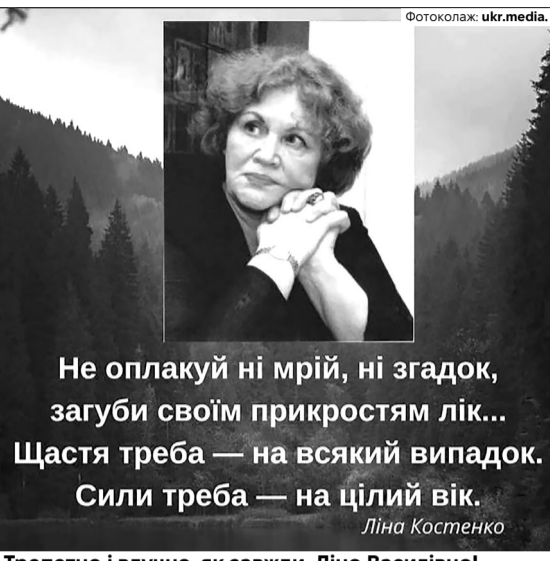

Слово «мама» практично у всіх мовах звучить однаково (ма, мама, том), тому що це один із перших складів, який вимовляє дитина – «Ма». Європейські дослідження показали, що жінка, яка доглядає за дитиною,

щодня проходить близько 40 кілометрів і виконує до 200 справ, що перевищує навантаження напівмарафону. Понад 25% усіх щорічних продажів квітів припадає на День матері. В Україні це свято припадає на

другу неділю травня. В Ефіопії День матері святкують протягом трьох днів.
Найстарша мати в історії – індійка Райо Деві Лохан, яка народилася у 70 років. Найважча дитина (понад 10 кг) народилася в Італії у 1955 році.

● СЛОВО – ЗБРОЯ

Фотоколаж: ukr.media.

Не оплакуй ні мрій, ні згадок, загуби своїм прикростям лік... Щастя треба — на всякий випадок. Сили треба — на цілий вік.
Ліна Костенко

Трепетно і влучно, як завжди, Ліно Василівно!

ЧИ ПОМИЛИЛАСЯ ЛЕГЕНДАРНА ЛІНА КОСТЕНКО?

В українській мові в слові випадок наголос завжди падає на перший склад

Василина ПИСАНКА

Ще норма літературної мови, яку часто плутають через помилкове наголошення на другому складі («випАдок»), що викликає небажані асоціації з «припАдко́м».

Ось кілька підказок, щоб запам'ятати, що в слові **випадок** наголос завжди падає на **перший склад**:
За аналогією: Наголошуйте так само, як у словах *вИсновок* та *вИняток*.

Поширена помилка: Варіант «випАдок» (на другий склад) є неправильним і вважається помилкою, хоч його часто можна почути в розмовній мові.

У фразеологізмах: Наголос зберігається на першому складі незалежно від прийменника – *про* **в**сяк *в*пАдок або *на* **в**сяк *в*пАдок.

Утім, в улюблениці десятків мільйонів поетеси Ліни Костенко є такі рядки:
*Не оплакуй ні мрій, ні згадок,
Загуби своїм прикростям лік...
Щастя треба – на всякий **в**пАдок.
Сили треба – на цілий вік.*

Варіант «випАдок» (на другий склад) є неправильним і вважається помилкою.

То легендарна Ліна Костенко помилилася? Це запитання ми поставили всезнайці ШІ (штучному інтелекту).

І ось що почули у відповідь:
«Ні, Ліна Костенко не помилилася. Тут спрацювала одна з

особливостей віршування – **поетична ліценція** (або поетична воля).

Ось як це працює в цьому конкретному випадку:

Ритм понад усе: Вірш написаний чотиристопним ямбом. Щоб не ламати ритмічний малюнок, наголос у слові «випадок» вимушено зміщується на другий склад (**в**ипАдок), хоча нормативна вимова – **в**пАдок.

Римування: Авторка римує «згАдок» – «випАдок». Якби вона використала словниковий наголос, рима була б неточною або взагалі зникла б.

Свідомий вибір: Видатні поети часто свідомо йдуть на порушення мовних норм заради милозвучності, акцентів або збереження розміру вірша. Це не помилка через незнання, а художній інструмент.

Отже, у розмові кажемо лише **в**пАдок, але коли цитуємо ці рядки – читаємо так, як того вимагає ритм вірша.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Правильні наголоси у назвах продуктів:
• «**н**Ачинка», а не «начИнка»;
• «**й**огУрт», а не «йОгурт»;
• «**г**орохОвий», а не «горОховий»;
• «**к**улінАрія», хоча варіант «кулінарія» теж допустимий, перший – пріоритетний);
• «**л**атЕ» (кавовий напій має наголос на останньому складі, як у французькій, хоча в італійській – «лАте»).

● УРОКИ ЖИТТЯ

«Прости, що я ніколи тебе не бачив насправді...»

Минулого вівторка я ледь не вчинив те, що вже не виправити

Миколай ДОБРИЙВЕЧІР

Лють застигла очі. Втома випила всі сили. Я на п'ять хвилин запізнився на важливий робочий зідзвон, а в руках стискав рахунок із приватного пансіонату, де доживала віку мама. Сума за місяць уже перекиривала мій власний кредит за квартиру.
– Це просто нестерпно! – кинув я дружині, швиргнувши ключі на тумбу. – Вона вічно незадоволена їжею. Половину часу взагалі не впізнає, хто я такий. А коли згадує – свердлить мене таким поглядом... ніби за щось судить.

Тими вихідними я вирішив: батьківську хату треба продавати. Стара мазанка з облупленими віконницями, де й досі пахло сушеною м'ятою та пилом. Час прощатися з минулим.

Суботу я провів на горищі, з люттю запихаючи тридцять років чийогось життя у важкі чорні мішки для сміття. Старі пальта. Тріснута лампа. Стоси журналів «Радянська жінка» та схем для вишивання. Я викидав усе в ритмі власної образи: мотлох, непотріб, сміття...

Аж раптом із рук вислизнула стара коробка з-під взуття. Вона гепнулася об підлогу, кришка відлетіла. Там не було ні золота, ні заощаджень. Лише старі зошити в клітинку. Щоденники. І пачка паперів, перетягнута розтягнутою гумкою.

Я сів на припалу пилом підлогу. «Маю десять хвилин», – подумав я.

Спершу розгорнув папери. Зверху лежала квитанція зі старого міського ломбарду: «Обручка, золото. Виплата: 5 000 000 купоно-карбованців». Дата: 10 травня 1995 року.

Я заціпенів. Травень дев'яносто п'ятого... Мій випускний

Ілюстрація: oliviodidshenko

– Вибач мене, мамо, – прошепотів я.

клас. Саме тоді я марив тією поїздкою з класом у Київ та новими туфлями на випускний. Я пам'ятаю, як благав її. Пам'ятаю, як вона тихо сказала: «Я щось придумую, Богданчику. Не хвилюйся».

Я завжди думав, що вона взяла додаткові зміни на заводі чи продала частину врожаю. Я й гадки не мав, що вона занесла в ломбард єдину річ, яку батько залишив їй перед тим, як зникнути з нашого життя.

Я відкрив перший зошит. Почерк був дрібний, поспішний:

«Сьогодні знову приходили з РЕМу, позржували відключити світло за борги. Сказала, що заплачу завтра. Збрехала. Весь тиждень обідала лише порожнім чаєм, щоб купити Богдану ті туфлі. Він був такий гордий, коли міряв їх перед дзеркалом... Господи, дай сили не розплакатися при ньому. Я маю бути для нього міцним тилом. Маю бути скелею».

Інший запис, початок двохтисячних. Я тоді втратив першу роботу, розлучився, повернувся до неї «на хліби» і почувався невдахою. Пам'я-

таю, як грубіянив їй, кричав, що вона нічого не розуміє в сучасному житті.

Господи, дай сили не розплакатися при ньому. Я маю бути для нього міцним тилом. Маю бути скелею.

Сторінка казала інше: «Богдан повернувся. Він такий озлоблений на весь світ. Серце крається за сина. Я зовсім перестала вмикати газ у своїй кімнаті, сплю під трьома ковдрами, щоб зекономити на опаленні. Зате зможу купити йому свіжої ковбаси та масла, щоб холодильник не був порожнім. Він має відчувати, що вдома все добре. Має вірити, що мати впорається. Я візьму цей страх на себе, аби він міг спокійно шукати нову роботу».

Я просидів там годину. Потім другу. Сонце повільно повзло по підлозі, підсвічуючи порошинки, що танцювали в німій тиші горища.

● ДО СЛІЗ

Поки ми пам'ятаємо – вони поруч...

Кожен із нас носить у серці когось, кого вже немає поруч... когось, кого так хочеться ще раз обійняти, подякувати... і сказати: «Я сумую щодня»

Марія МРІЯ, zytzia.org

Якщо й у тебе є така людина – залиш знак тепла. Нехай там, де вони є, відчують: вони досі важливі. Бо пам'ять – це не біль, це – тихе світло, яке не згасає навіть у найтемніші дні.

Вони живуть у наших спогадах, у словах, які ми ще не встигли сказати, у снах, де знову можемо зустрітись.

Бо пам'ять – це не біль, це – тихе світло, яке не згасає навіть у найтемніші дні.

І поки ми пам'ятаємо – вони поруч. Трохи невидимі, але завжди рідні.

Фото: Фейсбук-група «Життя, яке воно є».

Згідно з християнською традицією (зокрема православною), душа перебуває на землі перші 2–3 дні після смерті. У цей час вона відвідує місце, де жила, і дорогої серцю місця. Повний період до 40 днів, що включає райські та пекельні поневіряння, вважається часом остаточного визначення долі душі на приватному суді, де визначається місце перебування душі до Страшного суду.

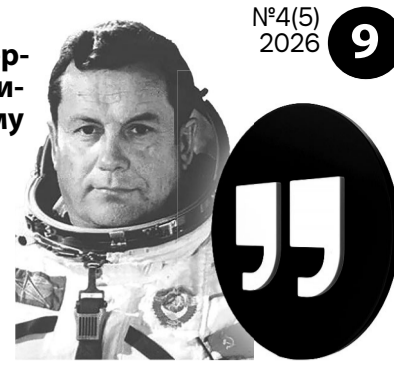
«Залиш свій знак тепла!»

У юні роки майбутній космонавт Павло Попович працював кочегаром на цукровому заводі в Узині Білоцерківського району Київської області, де також трудився його батько. Навіть живучи в Москві, Попович залишався вірним українській кухні. На його столі обов'язково мали бути борщ, сало з часником, вареники та

пампушки. На честь космонавта Павла Поповича названо астероїд під номером 8444 Popovich та гірський хребет в Антарктиді. Наприкінці життя Попович очолював Уфологічну асоціацію та відкрито заявляв про свою віру в існування вищої сили та життя за межами Сонячної системи.

Павло ПОПОВИЧ (1930–2009), перший українець у космосі, двічі вирушав до зірок у 1962-му і 1974-му роках:
«Як би не підносила доля людину, а перша стежка незабуття. Як і рідний батьківський голос. Як ніжність материнська, її безмежна ласка...»

● МУЗИЧНА ХВИЛЯ

Найпершою у космосі пролунала пісня «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...»

що пролунала в космосі – у виконанні Павла Поповича в 1962 році.

ТЕКСТ ПІСНІ «ДИВЛЮСЬ Я НА НЕБО...»

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю. Чому я не сокіл, чому не літаю? Чому мені, Боже, ти крилець не дав? Я б землю покинув і в небо злітав!

Далеко за хмари, подальше од світу. Шукать собі доли, на горі – привіту. І ласки у зірок, у сонця просить. У світі їх ясним все горе втопить.

Бо доли ще змалку здаюся нелюбий. Я наймит у неї, хлопцюга прибудний. Чужий я у доли, чужий у людей! Хіба ж хто кохає нерідних дітей? Чужий я у доли, чужий у людей! Хіба ж хто кохає нерідних дітей?

Закінчення. Початок – на с. 12

Світлана РЕПЕТУН, songs.in.ua

Після польоту космонавт ділився враженнями: «Коли літав, згадував Україну, мій рідний Узин [на Білоцерківщині], тополі край дороги, верби над Россю, дім, у якому виріс, рідних, друзів. І так закортіло додому...»

Павло Попович із матір'ю Феодосією Касянівною і батьком Романом Порфирійовичем, 20 серпня 1962 року. За вісім днів до того він у космосі виконав пісню «Дивлюсь я на небо».

мі Тараса Шевченка (відомий як «Три вірші» у часописі «Правда» за 1876 рік), куди той інколи власноруч записував вірші, що припали йому до вподоби. Звідси й літературна помилка, яку згодом, на сторінках львівського журналу «Зоря» 1887-го року, виправив Олександр Кониський.

його встановили також не одразу. Певний час вважали, що музику написав композитор, хормейстер і вчитель музики Владислав Заремба. Однак згодом вияснилося, що він лише вдало обробив для голосу та фортепіано музику Людмили Александрової (підтвердження надано в літературно-науковому мі-

ком «народною» пісню. Чуєш слова цієї пісні, і серце завмирає від захвату! «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю. Чому я не сокіл, чому не літаю?» Хто ж не мріє бути вільним птахом? Хто не марить злетіти до самого сонця, відчутти себе вільним од усіх земних турбот, стати невагомим і щасливим? Саме тому хвилюють людей слова поета, якому Бог дав висловити вголос заповітну людську мрію.

«Дивлюсь я на небо...» входить і нині до репертуару багатьох відомих виконавців. Її виконували як у славіні виконавці Борис Гмиря, Дмитро Гнатюк, Іван Козловський, Анатолій Солов'яненко, Юрій Гуляєв, Муслім Магомаєв, так і сучасні – Олександр Пономарьов, Володимир Гришко, Ризький театр пісні «Етюд».

До речі, автор славетної пісні Михайло Петренко народився у місті Слов'янську на Донеччині. Восени 2017

У 2014 році на честь Михайла Петренка – автора пісень «Дивлюсь я на небо...» і «Взяв би я бандуру...» – було названо астероїд.

Не лише Кобзареві, багатьом українцям ця поезія була до душі, оскільки виявилася не просто талановитою, а настільки досконалою, що, на відміну від інших «народних версій» авторських пісень, і сьогодні дуже мало відрізняється від тих, які були написані ще за життя поета Михайла Петренка.

Щодо автора музики, то сяднику «Червоний шлях»). Неспростовним залишається той факт, що пісня «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...» (автор тексту Микола Петренко, музика Людмили Александрової, обробка Владислава Заремби) не лише давно підкорила українські серця, а й вийшла далеко за межі України. Безумовно, її варто вважати ціл-

Вона також є автором музики до романсу «Повій, вітре, на Україну» (на слова Степана Руданського, аранжування Владислава Заремби), який уперше прозвучав у 1872 році в опереті її батька «За Немань іду».

Активні згадки про її діяльність як педагога та композиторки в Харкові уриваються на початку ХХ століття. Більшість дослідників схиляються до того, що вона могла або загинути в роки Громадянської війни, або емігрувати, або стати жертвою репресій, через що інформація про неї була стерта.

Незважаючи на те, що точні роки її життя досі залишаються білою плямою для істориків, її музика стала першою українською піснею,

На реверсі 2-гривневої ювілейної монети «Михайло Петренко» на дзеркальному тлі зображено сокола, що летить, і написи: «Дивлюсь на небо/та й думку гадаю:/Чому я не сокіл,/чому не літаю,/Чому мені, Боже,/ти криливець не дав?/Я землю б покинув/і в небо злітав!» та «МИХАЙЛО/ ПЕТРЕНКО/ 1817–1862» (унизу).

● ГОЛОВОЛОМКА

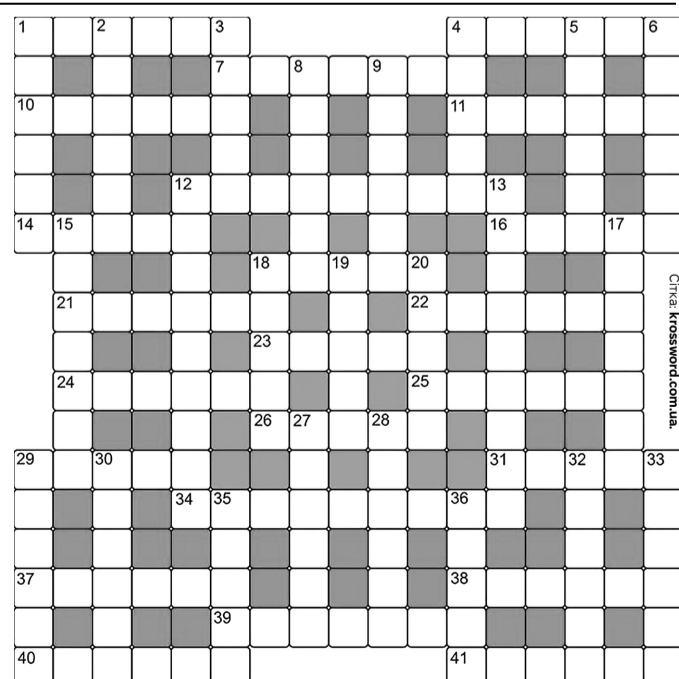
Кросворд «Цікавий світ»

Василь СОЛТИС, crossword.com.ua

По горизонталі:
1. Підвищення для високої моди. 4. Умовне позначення, знак. 7. Старійшина роду на Кавказі. 10. Інструмент для відкривання пляшок. 11. Точильний камінь. 12. Мініаторне джерело живлення. 14. Бальний танець. 16. Просторова геометрична фігура. 18. Ім'я футболіста Степаненка. 21. Нагорода за друге місце. 22. Офіс напрокат. 23. Жертва корозії. 24. Пропозиція укласти угоду. 25. Штат у США, сусід Каліфорнії. 26. Замінник харчового масла. 29. Популярна східна настільна гра. 31. Американський літак-розвідник. 34. Кінцевий підсумок обчислень. 37. Літня прибудова до житлового будинку.

38. Товариш по роботі. **39.** Господар школи гладіаторів у Стародавньому Римі. **40.** Знаменитий іспанський тенісист. **41.** Футбольний клуб Іспанії.

По вертикалі:
1. М'ясна паста для бутербродів. 2. Філософ з бочки. 3. Поштовий знак. 4. Скляна банка. 5. Етна в Сицилії. 6. Хімічний індикатор. 8. Тварина Баскервілів. 9. Кінний екіпаж. 12. Футбольний снайпер. 13. Підліток, який росте прискореними темпами. 15. Математична догма. 17. Барабанщик у рок-групі. 18. Ім'я утопіста Мора. 19. Друга назва оратора. 20. Продукт для виробництва пива та квасу. 27. Карликова планета Сонячної системи. 28. Історичний регіон Франції. 29. Давньоримський бог

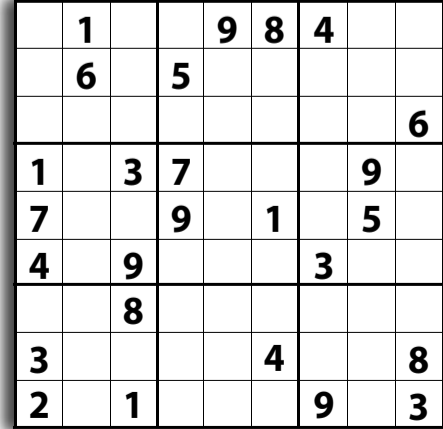

морів. 30. Офіційний рівень кваліфікації у спорті. 32. Найвищий водоспад у світі. 33. Приготовлена їжа. 35. Покриття зубів. 36. Український композитор, автор опери «Катерина».

● ГОЛОВОЛОМКА

Судоку

Заповніть порожні клітинки так, щоб в кожному рядку, стовпчику і квадраті 3x3 були цифри від 1 до 9 по одному разу.

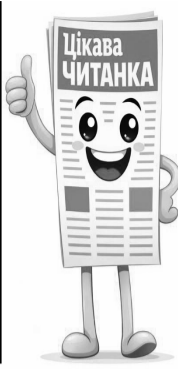
Відповіді – на с. 11

Оперативні новини – на VOLYN.COM.UA

Дженнаро ГАТТУЗО, 48 років, головний тренер збірної Італії подав у відставку, після того, як «Скуадра Адзурра» (чотириразові чемпіони світу!) – втрате поспіль (!) не вийшла на Чемпіонат світу з футболу, поступившись Боснії і Герцеговині у фіналі плей-оф (1:1, 1:4 за пенальті).

«Якщо зараз мене проколоти кинджалом, з мене нічого не витече, бо я вже віддав усе. Це разючий удар, який важко проковтнути».

Збірна України вп'яте поспіль не потрапила на Чемпіонат світу з футболу. Взагалі, «синьо-жовті» лише один раз пробилася до фінальної частини Мундіалю – у 2006 році в Німеччині, де у чвертьфіналі програли майбутнім чемпіонам – Італії – 0:3. В 1/8 фіналу Україна, яку очолював Олег Блохін, перемогла Швейцарію у серії одинадцятиметрових (0:0, по пенальті – 3:0), де Олександр Шовковський встановив рекорд, не пропустивши жодного м'яча в серії.

НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМИХ

Світ шахів змінило... кохання угорця й українки

Закінчення. Початок – на с. 1

Петро ПАС

«Яйому написала угорською, бо в нас у сім'ї говорили по-угорськи, але школу я відвідувала українську. І після школи поїхала до Ужгорода навчатися на педагога, – згадувала в інтерв'ю «Фактам» Клара Полгар. – І вже на першому побаченні Ласло почав розповідати мені... які геніальні у нас будуть діти. Казав, що генії повинні починати свою кар'єру з раннього дитинства, як Моцарт. Це півтора року ми переписувались, а потім я все ж погодилась стати матір'ю геніальних дітей».

Фот.: fide.com.

З раннього дитинства замість ляльок у життя сестер Полгар увійшли шахи, але вони кажуть, що були щасливі – бо займалися тим, що любили.

одним великим експериментом. Ласло обрав шахи – як чітку систему, де результат можна виміряти.

«Якщо чесно, то спочатку ми пробували математику, музику... – зізналась Клара Полгар. – Але ми були бідними вчителями, а заняття ша-

хами не вимагало великих матеріальних затрат. Хоча все вирішив випадок: коли Жужі виповнилося три з половиною, вона виявила в ящику шафи татові шахи і дуже зацікавилася. Тато був шахістом-аматором, але як професійний педагог швидко схопився за

ниточку. Почалася гра. Шахові фігури швидко перетворилися на фігури чарівні...»

А їхній дім став шаховою лабораторією: дошки, задачі, книги, турніри. Щоденні багатогодинні тренування замість звичайної школи. Багато хто критикував цей підхід.

«Ми вважали, що в

школі діти багато даремно витрачають часу, і вирішили їх навчати вдома. Такий скандал розгорівся. Нас навіть хотіли позбавити батьківських прав! – згадує Клара Полгар. – Скільки нервів і сил ми витратили на те, аби домовитися: дівчата будуть екстерном здавати перехідні екзамени. Батько займався з доньками математичними і природничими науками – наприклад, Юдіт вже у 5 років вирішувала задачі по тригонометрії! А я вчила мовам: англійської,

Старша донька – Жужанна (або Сьюзен чи Жужа) Полгар – стала чемпіонкою світу серед жінок, 5-разовою олімпійською чемпіонкою, і першою, хто здобув звання гросмейстера на рівних умовах із чоловіками (у віці 21 рік).

Середня – Софія Полгар – міжнародний майстер серед чоловіків із 16 років, гросмейстер серед жінок, вважалася шаховим вундеркіндом.

А молодша – Юдіт Полгар – зробила те,

чий рейтинг очолювала протягом 26 років та 2 місяців.

«Ми вважали, що жінки не поступаються чоловікам в інтелекті, і я горджуся, що наші доньки це довели! – каже Клара Полгар. – Щоб на рівних змагатися з чоловіками, Ласло не дозволяв донькам навіть на один день робити перерву у шахах. Ми стежили і за фізичним розвитком доньок: вранці вони бігали, регулярно ходили в басейн, грали в настільний теніс... Хоча головною нашою метою було виховати хороших, роботящих, чесних людей».

Троє дітей. Троє гравців світового рівня. Легендарні сестри Полгар.

І хоч ця історія досі викликає суперечки: це геніальний експеримент чи занадто висока ціна дитинства? Але самі сестри кажуть, що вони були щасливі – бо займалися тим, що любили.

Одне зрозуміло точно: межі людського потенціалу значно ширші, ніж ми звикли думати. І, можливо, геній – це не дар. А результат вибору, середовища і наполегливості.

«Якщо чесно, то спочатку ми пробували математику, музику... Але ми були бідними вчителями, а заняття шахами не вимагало великих матеріальних затрат».

німецької, російської (до речі, її чоловік Ласло навчив доньок міжнародної мови есперанто. – Ред.). А з тих предметів, де не були спеціалістами, наймали приватних педагогів» (діти вивчали і не скільки предмети: психологію, педагогіку і... гумор: після кожних 20 хвилин занять вони чули новий анекдот. – Ред.).

І через деякий час результати сказали самі за себе.

що здавалося неможливим: вона не просто увійшла в еліту – стала наймолодшим на планеті гросмейстером у 15 років, 4 місяці і 28 днів! (Боббі Фішер цей титул отримав у 15 років і 6 місяців), а обіграла найсильніших чоловіків-шахів світу, включно з чемпіонами світу (Анатолія Карпова і Гаррі Каспарова), і стала однією з топ-10 гравців Землі. А жіно-

ОЛЕ, ОЛЕ, ОЛЕ, ОЛЕ!

Хто проти кого гратиме на Чемпіонаті світу-2026

Але серед 48 збірних Мундіалю, на жаль, не буде України, яку бездарно очолює і хоче й надалі очолювати тренер Сергій Ребров

Петро ПАС

Чемпіонат світу-2026 з футболу відбудеться з 11 червня до 19 липня у трьох країнах: США, Мексиці та Канаді. На Мундіалі зіграють 48 команд – найбільша кількість в історії турніру. Вони поділені на 12 груп, у кожній – по чотири збірні.

ЧЕМПІОНАТ СВІТУ-2026 З ФУТБОЛУ: УСІ ГРУПИ

Група А: Мексика, Республіка Корея, Південна Африка, Чехія.

Мексика – один з трьох господарів Чемпіонату світу-2026 з футболу. Чехія – фіналіст чемпіонатів світу у 1934 та 1962 роках.

Група В: Канада, Швейцарія, Катар, Боснія і Герцеговина.

Канада – це один господар Чемпіонату світу-2026 з футболу. Катар – господар попереднього ЧС, як і Боснія і Герцеговина, лише вдруге в історії зіграє на турнірі (для боснійців це перший

мундіаль за 12 років). **Група С:** Бразилія, Марокко, Шотландія, Гаїті.

Бразилія – рекордсмен за участю (23 із 23 можливих) і перемогами (5) на чемпіонатах світу, Марокко чотири роки тому встановило рекорд Африки виходом у півфінал ЧС. Для Гаїті це другий чемпіонат світу в історії і перший за 52 роки.

Група D: США, Австралія, Парагвай, Туреччина.

США – останні з трьох господарів чемпіонату світу з футболу та півфіналісти ЧС-1930. Туреччина – бронзовий призер ЧС-2002.

Група E: Німеччина, Еквадор, Кот-д'Івуар, Кюрасо.

Німеччина – 4-разовий переможець чемпіонатів світу з футболу (востаннє у 2014-му). Кюрасо – абсолютний дебютант турніру.

Група F: Нідерланди, Японія, Туніс, Швеція.

Нідерланди тричі грала у фіналі чемпіонату світу з футболу (востаннє у 2010-му), жодного разу його не вигравали. Швеція – фіналіст ЧС-1958.

Група G: Бельгія, Іран, Єгипет, Нова Зеландія.

Збірна Ірану відібралася на Чемпіонат світу-2026, але її участь у турнірі під питан-

ням: усе – через військову операцію США та Ізраїлю проти країни. Бельгія – бронзовий призер чемпіонату світу-2018.

Група H: Іспанія, Уругвай, Саудівська Аравія, Кабо-Верде.

Іспанія – чинний чемпіон Європи з футболу та чемпіон світу 2010 року. Уругвай – перший в історії переможець ЧС (виграв його у 1930-му). Кабо-Верде – дебютант мундіалів.

Група I: Франція, Сенегал, Норвегія, Ірак.

Франція грала у фіналах двох останніх чемпіонатів світу (виграла у 2018-му, програла у 2022-му). Для Іраку це другий ЧС в історії і перший – за 40 років.

Група J: Аргентина, Австрія, Алжир, Йорданія.

Аргентина – чинний чемпіон світу з футболу, Австрія – бронзовий призер ЧС-1954. Йорданія – ще один абсолютний дебютант турніру.

Група K: Португалія, Колумбія, Узбекистан, ДР Конго.

Португалія – бронзовий призер Чемпіонату світу-1966 з футболу. Також у цій групі одразу два дебютанти: Узбекистан та ДР Конго.

Група L: Англія, Хорватія, Панама, Гана.

ЧЕМПІОНАТ СВІТУ З ФУТБОЛУ 2026™

ГРУПОВИЙ ЕТАП

A МЕКСИКА ПАР РЕСПУБЛІКА КОРЕЯ ЧЕХІЯ	G БЕЛЬГІЯ ЄГИПЕТ ІРАН НОВА ЗЕЛАНДІЯ
B КАНАДА БОСНІЯ І ГЕРЦЕГОВИНА КАТАР ШВЕЙЦАРІЯ	H ІСПАНІЯ КАБО-ВЕРДЕ САУДІВСЬКА АРАВІЯ УРУГВАЙ
C БРАЗИЛІЯ МАРОККО ГАЇТІ ШОТЛАНДІЯ	I ФРАНЦІЯ СЕНЕГАЛ ІРАК НОРВЕГІЯ
D США ПАРАГВАЙ АВСТРАЛІЯ ТУРЕЧЧИНА	J АРГЕНТИНА АЛЖИР АВСТРІЯ ЙОРДАНІЯ
E НІМЕЧЧИНА КЮРАСАО КОТ-Д'ІВУАР ЕКВАДОР	K ПОРТУГАЛІЯ ДР КОНГО УЗБЕКІСТАН КОЛУМБІЯ
F НІДЕРЛАНДИ ЯПОНІЯ ШВЕЦІЯ ТУНІС	L АНГЛІЯ ХОРВАТІЯ ГАНА ПАНАМА

Усі учасники Чемпіонату світу-2026 з футболу.

Англія – чемпіон світу-1966. Хорватія на двох попередніх мундіалях фінішувала у топ-3: срібний при-

зер ЧС-2018, бронзовий – у 2022 році. Вдруге в історії на чемпіонаті світу зіграє збірна Панами.

До раунду 1/16 вийдуть команди, які займуть перше і друге місця, а також 8 найкращих третіх збірних.

Генеалогічні дослідження виявили, що Селін Діон та Мадонна мають спільного далекого предка – французького теслю, який жив у XVII столітті.
Селін Діон – наймолодша з 14 дітей своїх батьків. Вона народилася в дуже скромній, але музичній родині в Квебеку. Її назвали на честь популярної тоді французької пісні «Céline».

Хоча рідна мова Селін Діон – французька, вона записувала пісні англійською, іспанською, італійською, німецькою, латиною, японською та навіть китайською.
Співачка – справжня фанатка взуття. За різними даними, у неї понад 10 000 пар. Вона сама жартувала, що ніколи не рахувала їх точно.

Селін ДІОН, 58 років, канадська співачка, одна з найбільш високооплачуваних музикантів сучасності – по всьому світу продано понад 200 мільйонів копій її альбомів:
«Якщо ви слідуєте за своєю мрією, це означає, що ви слідуєте за своїм серцем».

● ПОЧУТТЯ СЛАВЕТНИХ

26 років різниці – не завада великій любові

Історія Селін Діон і Рене Анжеліла викликати захоплення завжди

Лія ЛІС

ВІН ЗАКОХАВСЯ В ЇЇ ГОЛОС З ПЕРШОЇ НОТКИ, А ВОНА... В НЬОГО

З Рене Анджелілом, який став їй не лише продюсером і наставником, а й супутником життя, мешканка франкомовної канадської провінції Квебек Селін Марі Клодет Діон познайомилася, коли їй було лише 12 років. Батьки Діон принесли відомому продюсеру записи наймолодшої зі своїх 14 дітей, адже дівчинка марила сценою і справді дуже гарно співала.

Почувши чарівний і неймовірно сильний для такої юної особи голос, Анджелілі не сумнівався ні миті: Селін стала його підопічною.

А 12-річна дитина з першого погляду закохалася в 38-літнього чоловіка. Хтосьна, як Рене трактував її обожнювальні погляди. Але сам він до пори до часу й подумати не міг, що колись у цьому гидкому каченяті його зацікавить щось більше, ніж непересічний талант.

Адже від природи дівчина, яку в школі за випирання передніх зубів охрестили «вампіром», особливою вродою не відзначалася.

Рене став для Селін Пігмаліоном (у давньогрецькій міфології Пігмаліон був талановитим скульптором, за іншими версіями – царем Кіпру, який створив зі слонової кістки статую ідеальної жінки Галатеї. – Ред.), за допомогою репетиторів творив із неї співачку, освічену й виховану леді та, зрештою, красуню.

Щоб профінансувати випуск її першого альбому, концертну діяльність, низку пластичних операцій і роботу стоматолога, Анджелілі навіть заклад свій будинок. Друга (на той час) дружина продюсера, також відома канадська співачка Анн Рене, була не в захваті від такої надмірної уваги

чоловіка до нової вихованки й зрештою пішла від нього.

НЕЙМОВІРНІ ПОЧУТТЯ ПОСПРИЯЛИ ДИВО-ЗЦІЛЕННЮ

Якщо Анджелілі і сумував за нею, то отримав певну розраду – 20-річна Селін триумфально перемогла на конкурсі «Євробачення-1988» у Дубліні (з піснею Ne Partez Pas

На весіллі наречена сяяла від щастя, так що навіть заздрісникам язик не повертався ляпнути щось у стилі «стояв старий з молодою» або про шлюб із розрахунку.

Бог і наука подарували їхньому кохання трьох діток.

Селін Діон дійсно повністю присвятила себе чоловікові: в одному з інтерв'ю вона зізнавалася, що самотійно годує Анжеліла, оскільки той не може їсти сам.

Sans Moi), де представила Швейцарію. Того вечора вони разом святкували перемогу шампанським, і співачка нарешті наважилася зізнатися своєму продюсеру в кохання.

Вражений Рене, можливо, вперше поглянув на вже дорослу Селін як на жінку. І... закохався.

Щоправда, свої нові стосунки пара приховувала від громадськості ще більше шести років – аби публіка не сприйняла це як «рекламний» роман «розпусного старигана» з юною вихованкою. Але в 1994-му Анджелілі заявив, що хоче нарешті одружитися з жінкою, яку кохає, і «народити» з нею дітей.

На весіллі наречена сяяла від щастя, так що навіть заздрісникам язик не повертався ляпнути щось у стилі «стояв старий з молодою» або про шлюб із розрахунку.

Проте далі почалися випробування. Спершу

Селін ніяк не могла завагітніти, а потім Рене діагностували рак горла на передостанній стадії. Лікарі радили співачці готуватися до найгіршого.

Та Діон так вірила в силу свого кохання, що була переконана: разом вони переможуть хворобу. От тільки на мрії про дітей після хіміотерапії доведеться поставити хрест...

Проводячи дні й ночі біля ліжка чоловіка, Селін на якийсь час забула про сцену і взагалі про спів.

«Коли трапляється щось подібне, ти відчуваєш себе так, ніби тебе взяли і вдарили. Але я відчувала себе сильною, бо сказала собі: «Рене потребує моєї уваги – можливо, вперше в моєму житті», – розповідала Діон.

Вона не відходила від чоловіка і ревно за нього молилася.

І диво сталося: в Анжеліла почалася ремісія.

У той день, коли лікар повідомив подружжю, що хвороба відступила, Селін дізналася... про свою вагітність. Ні, це вже не було дивом – ще до хіміотерапії вона попросила медиків заморозити сперму чоловіка й пройшла штучне запліднення.

Лікування подіяло, і лікарі оголосили, що Анжелілі більше не хворий на рак. Пара вирішила відзначити ці події, знову вимовивши весільні клятви – цього разу вже не в Канаді, а в Лас-Вегасі.

25 січня 2001 року на світ з'явився маленький Рене Шарль. А через дев'ять років, у жовтні 2010-го – близнюки Едді та Нельсон.

«Я ХОЧУ ПОМЕРТИ У ТЕБЕ НА РУКАХ»

Селін Діон, звісно, повернулася на сцену, виступаючи з гастролями по всьому світу.

Але 2013 року під час чергового обстеження у Рене Анжеліла виявили рецидив.

Селін скасувала запланований тур по Азії та концерти у Лас-Вегасі, попросивши шанувальників пробачення й розуміння. І надалі весь час присвятила спілкуванню з коханим та дітьми.

«Я хотіла віддати всі свої сили та енергію лікуванню чоловіка. Щоб зробити це, мені довелося присвятити йому і нашим дітям весь свій час. Я хочу вибачитися перед усіма своїми шанувальниками, яким я заподіяла незручність таким рішенням. Спасибі їм за любов і підтримку», – говорила Селін влітку 2014 року.

Діон дійсно повністю присвятила себе чоловікові: в одному з інтерв'ю вона зізнавалася, що самотійно годує Анжеліла, оскільки той не може їсти сам. Рене перестав бути менеджером Селін, але продовжував брати участь у її справах...

За роки творчої співпраці з Рене Анджелілом Селін Діон випустила 25 студійних та 7 концертних альбомів та 17 збірок.

Чоловік переконав співачку повернутися на сцену, хоча сама вона довго опиралася цьому.

«Він все моє життя був поруч. І я все своє життя була поруч з ним. Частина мене ніколи не покидала сцену. Я хотіла виступати, але я повинна була бути в іншому місці, більш важливому в той час. Я повинна була бути поряд з ним. Поруч зі своєю сім'єю», – говорила Селін.

Дізнавшись, що рак Анжеліла невиліковний, закохані почали жити з думкою, що шлях Рене добігає кінця...

«Ми багато разів запитували у лікарів: «Скільки часу у нього залишилося? Скільки тижнів? Або місяців?» Рене дуже хоче знати це. Але вони кажуть, що не знають. Рене сказав мені: «Я хочу померти у тебе на руках», – зізнавалася Діон.

Перед смертю Рене попросив, щоб вона повернулася на сцену. Він помер 14 січня 2016 року у віці 73 років у своєму будинку в Лас-Вегасі на руках у своєї коханої жінки.

І Селін Діон виконала останню волю чоловіка, якого вважає коханням усього свого життя і досі відчуває його присутність у своєму житті. Повернулася на сцену, щоб навіть без свого Пігмаліона його Галатея жила далі й не ховалася від світу свій талант.

● СЕКРЕТ ЩАСТЯ

У цьому укусі – турбота, тепло і любов.

НАДКУШЕНИЙ БУТЕРБРОД

Ми з чоловіком разом уже понад сорок років. І з самого початку нашого життя разом кожен ранок починався однаково – з простого жесту: я готувала йому обід перед тим, як він ішов на роботу

Марта САЛО, kenguru.plus

Але на початку нашого шлюбу я зробила одну маленьку, трохи дивну річ. Коли складала йому бутерброд, я тихенько відкусила від нього шматочок... і поклала в коробку, нічого не сказавши.

Увечері він повернувся додому, здивовано подивився на мене і сказав: «Сьогодні хтось відкусив мій бутерброд!»

Я усміхнулася і відповіла: «Це була я. Я не можу бути поруч із тобою вдень, але залишила цей маленький шматочок... щоб ти відчував, що я поруч».

І з того дня, навіть не помітивши як, це стало нашою традицією. Щоранку я залишаю цей маленький знак. Нічого особливого – лише один укус. Але в ньому – турбота, тепло і любов.

І щовечора, коли він повертається додому, усміхається і каже: «Я бачив, що ти сьогодні була зі мною... і це було найсмачніше».

Можливо, для інших – це дрібниця. Але саме з таких дрібниць складається справжня близькість. Бо любов – це не завжди про великі слова чи гучні вчинки. Вона живе в деталях. У звичках. У маленьких ритуалах, які говорять без слів: «я поруч»... навіть коли між вами відстань.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД ІЗ С. 9

По горизонталі: 1. Подіум. 4. Символ. 7. Аксакал. 10. Штопор. 11. Оселок. 12. Батарейка. 14. Танго. 16. Конус. 18. Тарас. 21. Срібло. 22. Оренда. 23. Метал. 24. Оферта. 25. Орегон. 26. Спред. 29. Нарди. 31. Авакс. 34. Результат. 37. Тераса. 38. Колега. 39. Ланіста. 40. Надаль. 41. «Сельта».

По вертикалі: 1. Паштет. 2. Діоген. 3. Марка. 4. Слоїк. 5. Вулкан. 6. Лакмус. 8. Собака. 9. Карета. 12. Бомбардир. 13. Акселерат. 15. Аксиома. 17. Ударник. 18. Томас. 19. Ритор. 20. Солод. 27. Плутон. 28. Ельзас. 29. Нептун. 30. Розряд. 32. Анхель. 33. Страва. 35. Емаль. 36. Аркас.

ВІДПОВІДІ НА СУДОКУ ІЗ С. 9

5	1	2	6	9	8	4	3	7
8	6	4	5	7	3	2	1	9
9	3	7	4	1	2	5	8	6
1	8	3	7	4	5	6	9	2
7	2	6	9	3	1	8	5	4
4	5	9	2	8	6	3	7	1
6	7	8	3	2	9	1	4	5
3	9	5	1	6	4	7	2	8
2	4	1	8	5	7	9	6	3

Цікава Читанка
 Місячник «Цікава читанка»
www.volyn.com.ua

Засновник: Товариство з обмеженою відповідальністю «Газета «Волинь».
Місцезнаходження видавця: 43025, м. Луцьк, просп. Воли, 13. **Поштова адреса, за якою здійснюється редакційний контроль:** вул. Ковельська, буд. 2, м. Луцьк Волинської області, 43016.
Головний редактор і відповідальний за випуск – ЗГОРАНЕЦЬ Олександр Олександрович.
 Зареєстрована 10 квітня 2025 року.
 Набрана і зверстана в комп'ютерному центрі ТЗОВ «Газета «Волинь».

E-mail: tsikava.gazeta@gmail.com, reklama.volyn@gmail.com

Телефони редакції:
 066 82 47 160, 096 77 31 037

ТЗОВ «Газета «Волинь»
 п/р UA83305299000026007000803281
 КБ Приватбанк, МФО 305299, ЄДРПОУ 02471695
 Друк офсетний. Обсяг – 3 друковані аркуші

Передплатний індекс: 38036
 Ідентифікатор медіа: R30-06106
 Віддруковано: Поліграфічне видавництво «А-Прінт»
 ТОВ «Дім», м. Тернопіль.
 Тел.: (0352)52-27-37, (067) 352-18-51,
 сайт www.a-print.com.ua
Тираж випуску: 2000.
Замовлення № 494.

Сергій КОРОЛЬОВ (1907–1966), радянський вчений українського походження у галузі ракетобудування та космонавтики школи академіка Михайла Кравчука, конструктор:

«Для мене Україна – це не лише рідна земля, а й звичайний вимір існування».

У уродженець Житомирської Волинської губернії Сергій Корольов незмінно вказував – «українець». У розмовах із колегами та родиною він часто наголошував на своєму козацькому корінні. Коли Павло Попович заспівав у космосі «Дивлюсь я на небо...», Корольов йому підспівував, а потім жартував, що тепер українська мова стала офіційною мовою космосу. Його гумор часто був формою захисту від жорсткої системи, яка свого часу відправила його до ГУЛАГу, але не змогла зламати волю та здатність посміятися над труднощами.

ГУМОРЕСКА

«Як куми футболістами були»

«Коли футбол – це не про правила, а про характер. Читати насамперед Сергію Реброву і збірній України».

Павло ГЛАЗОВИЙ

Ми футбол із кумом любимо. – Давай, куме, м'яч футбольний купимо! Тренувалися ми з кумом аж три дні. Бив я кумові в ворота, кум – мені. І такого ми з ним класу досягли, що й самі собі страшними вже були. Тож пішли ми у команду «Урожай» і сказали капітанові: – Приймай! Як водою капітана відлили, він сказав: – Обоє приймаю. Ви – орли! Всі були б такі в команді «Урожай», ми поклали б на лопатки Уругвай, Перу, Мексику, і Чілі, й Парагвай. Завтра в нападі ти гратимеш, орел! Приїздить до нас команда «Мукомел». Кум – дев'ятка, я – семірка, правий край. Кум обрав для себе тактику круту: Як не влучить у коліно, б'є в п'яту. Громові шумлять овації кругом, Як він ріже кутові «сухим листом». Повалив ворота к бісу той удар. Б'ється в сітці, як рибина, воротар. Тут суддя на нас зненацька як стрибне! Ухопив за руки кума і мене: – Годі бити! «Урожай» ваш переміг! У противників – ні рук уже, ні ніг. Я питаю: – А хто ж приз нам дасть тоді? Через день летіла звістка з краю в край, Що розігнано команду «УРОЖАЙ». Хто нам скаже, що ми з кумом не орли? Дві команди одним духом рознесли!

Я пасую, кум шурує – штука є! Кум обрав для себе тактику круту: Як не влучить у коліно, б'є в п'яту. Громові шумлять овації кругом, Як він ріже кутові «сухим листом». Кум від злості вже аж зуби вишкіря – Все ніяк не костильне воротаря. Він літає, він встигає всюди й скрізь. Дав об штангу головою, штанга – трісь! Повалив ворота к бісу той удар. Б'ється в сітці, як рибина, воротар. Тут суддя на нас зненацька як стрибне! Ухопив за руки кума і мене: – Годі бити! «Урожай» ваш переміг! У противників – ні рук уже, ні ніг. Кум трясеться: – Накладу я ще й судді... Я питаю: – А хто ж приз нам дасть тоді? Він і так уже, сердешний, шкутильга, в нього права не згинається нога. А суддя весь час не зводить з нас очей, Просить: – Братці, в мене ж четверо дітей! Через день летіла звістка з краю в край, Що розігнано команду «УРОЖАЙ». Хто нам скаже, що ми з кумом не орли? Дві команди одним духом рознесли.

Ще цікаво про спорт у номері – на с.10

МУЗИЧНА ХВИЛЯ

Найпершою у космосі пролунала пісня «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...»

12 серпня 1962-го року її виконав з борту корабля «Восток-4» перший космонавт українського походження Павло Попович (1930–2009). Ця пісня була улюбленою для видатного конструктора Сергія Корольова (1907–1966)

Світлана РЕПЕТУН, songs.in.ua

12 серпня 1962 року вперше відбувся радіо- та відеозв'язок між екіпажами двох кораблів у космосі та Центром управління польотами на Землі. Тоді й пролунала в космосі перша пісня – «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю». І це була українська пісня, яка через канал радіозв'язку зазвучала на весь Усесвіт! Виконав її Павло Попович для ще одного видатного українця – конструктора космічних кораблів Сергія Корольова. Відомо, що ця пісня була його улюбленою. І коли Попович почав виконувати «Дивлюсь я на

Коли Попович почав виконувати «Дивлюсь я на небо...», Корольов на Землі йому підспівував.

«Пісню я дещо перефразував: «...і ось я вже сокіл, і ось я літаю!»

небо...», Корольов на Землі йому підспівував. Як згадував Попович: «Пісню я дещо перефра- зував: «...і ось я вже сокіл, і ось я літаю!» Продовження розповіді – на с. 9

БУВАЛЬЩИНА

Вища математика виховання

В одній звичайній школі виникла халепка. Старшокласниці, якраз коли в них «заграла кров» і прокинулася жага до краси, відкрили для себе магію макіяжу, а особливо – якських помад. І все б нічого, якби дзеркала в жіночому туалеті не стали схожими на виставку відбитків губ

Іван МАКОГІН, zytia.org

Вчителі мозолі на язиках натерли, вичитуючи дівчат на виховних годинах – все як у суху землю. Відбитків ставало тільки більше, день за днем. Шкільний завгосп уже ледь не плакав, щоразу відтираючи ті «цілунки», аж поки директору не увірвався терпець. Скликав він усіх дівчат зі старших класів прямо в ту вбиральню і почав «читати мораль»: мовля, це некультурно, негігієнічно і взагалі – сором на всю школу.

Після перформансу дядька Степана жодного відбитка губ на дзеркалах більше ніхто не бачив.

А щоб вони зрозуміли, якою важкою працею змивається їхня «краса», попросив дозволу при них продемонструвати процес прибирання. Завгосп, дядя Степан, із кам'яним обличчям зайшов у кабінку, взяв йоржик для унітаза, добряче вмочив його в «джерело» і почав ним завзято терти помаду на дзеркалі. У дівчат очі на лоб «полізли», а дехто аж позеленів від жаху. Після того перформансу жодного відбитка губ на дзеркалах більше ніхто не бачив. Як рукою зняло. Питання закриті. Можна читати лекції годинами, але метод дядько Степана – то вища математика виховання!